

Załącznik do Uchwały
Nr 26/361/23/VI
Zarządu Województwa
Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 6 czerwca 2023 r.

**Zarząd Województwa
Warmińsko-Mazurskiego**

Ocena zasobów pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego za 2022 rok

Opracowanie:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Biuro pomocy i integracji społecznej

Olsztyn, czerwiec 2023 r.

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WPROWADZENIE	5
1. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH	6
1.1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	6
1.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	12
1.3. Gmina – zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych	19
1.4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie	22
1.5. Inne rodzaje pomocy i świadczeń	26
1.6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	29
1.7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	38
1.8. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	45
1.9. Aktywność projektowo-konkursowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	49
1.10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia	52
2. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W KONTEKŚCIE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	55
2.1. Opracowywanie i wdrażanie programów wojewódzkich	55
2.2. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w zakresie Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne	65
2.3. Organizowanie kształcenia kadr pomocy społecznej	66
2.4. Realizacja projektu „Akademia Pomocy Społecznej”	66
2.5. Realizacja projektu „Kooperacja – efektywna i skuteczna”	67
2.6. Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej	68
2.7. Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań z obszaru polityki społecznej	68
3. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM	71
SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW	78

WYKAZ SKRÓTÓW

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CUS	Centrum Usług Społecznych
DDP	Dzienny Dom Pomocy
DPS	Dom Pomocy Społecznej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ES	Ekonomia Społeczna
KIS	Klub Integracji Społecznej
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
MRiPS-03	Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach
MRiPS-05	Wybrane informacje o domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym, powiatowym i regionalnym oraz o placówkach całodobowej opieki prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statutowej
MRiPS-06	Sprawozdanie „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej”
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej (w tym Miejski, Miejsko-Gminny i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej)
OZPS	Ocena Zasobów Pomocy Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
RDP	Rodziny Dom Pomocy
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
WPRESiS	Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej

Jeżeli w dokumencie jest mowa o:

1. ustawie o pomocy społecznej – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
2. ustawie o zatrudnieniu socjalnym – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
3. ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
4. ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
5. ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

6. ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
7. ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
8. ustawie o świadczeniach rodzinnych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
9. ustawie o dodatkach mieszkaniowych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych;
10. ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
11. ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
12. ustawie o systemie oświaty – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
13. ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
14. ustawie o samorządzie województwa – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa;
15. ustawie o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

WPROWADZENIE

Uchwalona w marcu 2011 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej nowelizacja ustawy o pomocy społecznej nałożyła obowiązek sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej przez samorządy gmin, powiatów i województw. Zadanie to, w sposób bezpośredni, realizowane jest przez: ośrodki pomocy społecznej (OPS), centra usług społecznych (CUS), powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR) i regionalne ośrodki polityki społecznej (ROPS).

Gmina, powiat i samorząd województwa opracowują ocenę zasobów w oparciu o analizę sytuacji społecznej i demograficznej. Dokument ten powinien zawierać szczegółowe informacje dotyczące lokalnych zasobów, a w szczególności: infrastruktury, kadry, nakładów finansowych na zadania pomocy społecznej czy działalność organizacji pozarządowych oraz informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Ocena zasobów powinna zostać przedstawiona przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa. Następnie samorząd województwa zobligowany jest do przekazania oceny zasobów pomocy społecznej właściwemu wojewodzie do 31 lipca każdego roku. Ocena wraz z rekomendacjami ma być podstawą do planowania budżetu na rok następny.

Opracowana aktualnie już po raz dwunasty ocena zasobów pomocy społecznej stanowi podstawę dla przedkładanych radom gmin, powiatów i sejmikowi województwa wniosków i rekomendacji do podjęcia priorytetowych działań celem zabezpieczenia potrzeb mieszkańców województwa w obszarze pomocy i integracji społecznej. Ma to szczególne znaczenie w kontekście nowego okresu programowania. Dlatego też dobra diagnoza posiadanych zasobów pomocy społecznej w województwie, jak również określenie na jej podstawie istniejących deficytów, pozwoli na zaplanowanie regionalnych oraz lokalnych, długofalowych działań m.in. w obszarze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Formularz oceny zasobów pomocy społecznej składa się z kilkunastu części dotyczących m.in.: danych o sytuacji demograficznej i społecznej, danych o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej oraz danych o zasobach infrastrukturalnych pomocy społecznej. Drugą część dokumentu stanowi informacja nt. działań w obszarze polityki społecznej realizowanych na poziomie samorządu województwa przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Ocena zasobów pomocy społecznej kończy się wnioskami i rekomendacjami jakie wyływają z zaprezentowanych danych wojewódzkich w obszarze pomocy i integracji społecznej w roku 2022. Przy opracowaniu oceny zasobów pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego, obok informacji z gmin i powiatów zawartych w sprawozdaniach jednostkowych w Centralnej Aplikacji Statystycznej, wykorzystano dane własne oraz m.in.: dane z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, GUS-u, Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz ze sprawozdań MRiPS, a także z dodatkowych ankiet wypełnianych przez cus-y/ ops-y/pcpr-y w systemie Lime. Część danych, których nie udało się pozyskać, pozostała na poziomie 2021 roku.

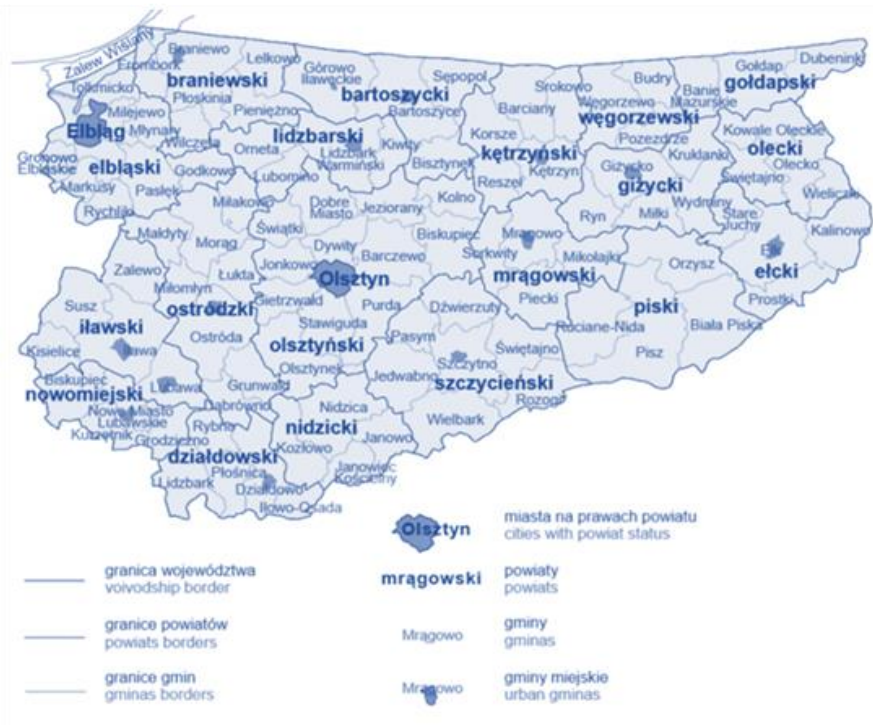
Na tej podstawie, zgodnie z art. 21 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej sporządził wojewódzką ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2022.

1. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH

1.1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej

Województwo warmińsko-mazurskie leży w północno-wschodniej części kraju, jest czwartym co do wielkości województwem w Polsce i zajmuje obszar 24 173,47 km², co stanowi 7,7% całkowitej powierzchni państwa.

Mapa 1. Podział administracyjny województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 roku

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie, olsztyn.stat.gov.pl

Województwo warmińsko-mazurskie podzielone jest na 21 powiatów, w tym 19 powiatów ziemskich oraz 2 powiaty grodzkie (m. Olsztyn i m. Elbląg). Na terenie województwa znajduje się 116 gmin, w tym 16 gmin miejskich, 34 gminy miejsko-wiejskie oraz 66 gmin wiejskich.

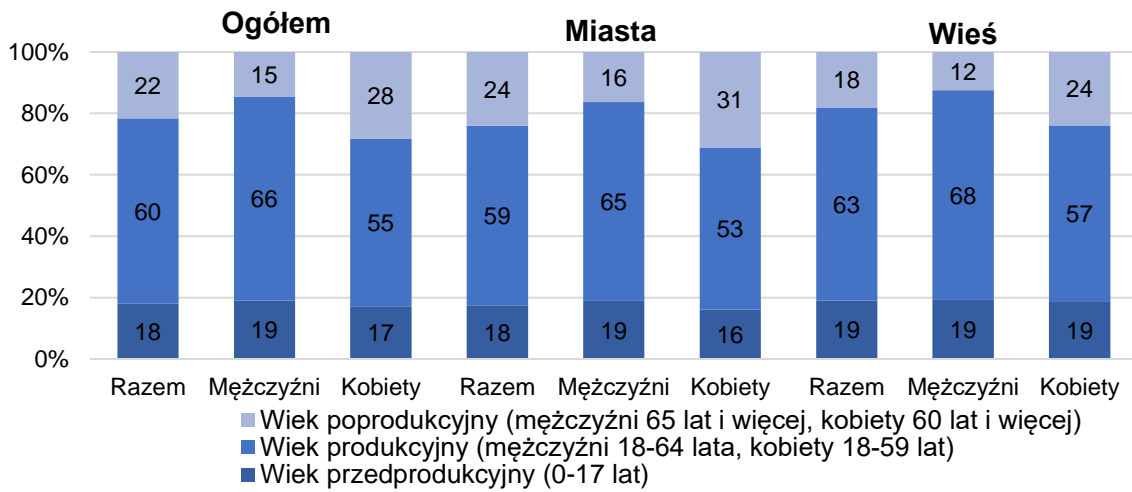
Ludność

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2021 roku województwo zamieszkiwało 1 405 359 osób¹, co stanowiło 3,7% ludności kraju (12 miejsce). Wśród mieszkańców przeważały kobiety (stanowiły 51,1% populacji), ich liczba była wyższa od liczby mężczyzn o 31 983 osoby. Z analizy struktury ludności województwa wynika, że w 2021 roku 18,1% mieszkańców to osoby do 17 roku życia.

Największą grupę osób – 60,3%, stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Z roku na rok wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 i więcej lat, mężczyźni w wieku 65 i więcej lat). W 2020 roku osoby te stanowiły 21,1% ogółu mieszkańców, natomiast w 2021 roku – 21,6%.

¹ Dane dotyczące liczby ludności pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2021, ponieważ dane za 2022 rok nie były dostępne w danym momencie (na dzień 11.05.2022 r.).

Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2021 r. (w %)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W województwie obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności. Liczba ludności zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku o 11 tys. osób. Średnioroczne tempo ubytku ludności w województwie wyniosło 79 osób, a w kraju 49 osób na 10 tys. mieszkańców. Rok 2021 był kolejnym, w którym wzrosła liczba dzieci w wieku 13-15 lat. Obniżyła się, z kolei liczba najmłodszych dzieci (0-2 lata) oraz z przedziału 3-6 lat.

Rynek pracy

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2022 r. osiągnęła wartość 8,7%, natomiast średnia wartość tego wskaźnika dla Polski wynosiła 5,2%. W porównaniu do 2021 roku w województwie zanotowano spadek stopy bezrobocia o 0,4 punktu procentowego.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2022 r.

Stan w końcu grudnia

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Wskaźniki dotyczące bezrobocia na Warmii i Mazurach wskazują na poprawę sytuacji i powrót pozytywnych trendów na rynku pracy. Na koniec 2022 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 41 069, w odniesieniu do grudnia 2021 roku jest to spadek o 3,5% (1498 osób), natomiast w stosunku do lutego 2021 r., kiedy to liczba bezrobotnych była największa w ciągu dwóch lat – poziom bezrobocia zmniejszył się o 25% (tj. o 13 697 osób).

W rejestrach urzędów pracy na koniec 2022 roku figurowało 19 640 osób długotrwale bezrobotnych. W porównaniu do 2021 roku ich liczba zmniejszyła się o 3104 osoby (o 13,6%). Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w strukturze bezrobotnych zmniejszył się do poziomu 47,8%.

Liczba bezrobotnych ogółem z prawem do zasiłku wzrosła z 7688 osób w 2021 roku do 7890 osób (tj. o 2,6%). Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. wyniosła 10 361 i zmniejszyła się o 297 osób, tj. o 2,8%, a udział procentowy tej grupy był wyższy o 0,2 pkt proc. w porównaniu do 2021 roku.

Strukturę bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim cechuje silny poziom różnicowania z uwagi na różne czynniki, tj. płeć, wiek bezrobotnych, miejsce zamieszkania i inne. Poniżej przedstawiono udział procentowy poszczególnych grup społecznych w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2021-2022.

Tabela 1. Udział procentowy poszczególnych grup społecznych w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2021-2022

Wyszczególnienie	2021		2022	
	woj. warmińsko-mazurskie	Polska	woj. warmińsko-mazurskie	Polska
kobiety	56,4%	53,8%	54,9%	53,7%
zamieszkali na wsi	52,6%	45,3%	52,5%	46,0%
bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	3,4%	1,4%	3,0%	1,5%
bezrobotni do 30 roku życia	25,0%	23,6%	25,2%	23,9%
długotrwale bezrobotni	53,4%	56,6%	47,8%	51,2%
bezrobotni 50+	28,2%	26,9%	27,3%	27,0%
bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	34,2%	32,5%	34,6%	32,4%
bezrobotni niepełnosprawni	8,2%	6,8%	8,2%	7,3%

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Bank Danych Lokalnych GUS

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli, blisko połowę osób pozostających bez pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, tj. zdolne do pracy oraz deklarujące chęć jej podjęcia, które w ciągu ostatnich dwóch lat będąc zarejestrowane w urzędzie pracy nie podjęły zatrudnienia na okres dłuższy niż 12 miesięcy. Grupa ta w 2022 roku stanowiła 47,8% ogółu osób bezrobotnych i zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 5,6 punktu procentowego. Większość osób bezrobotnych stanowiły kobiety – 54,9%, w porównaniu do roku 2021 odsetek ten zmniejszył się o 1,5 punktu procentowego. Dużą grupę osób bezrobotnych stanowiły także osoby zamieszkałe na wsi – 52,5%. Spośród wszystkich grup społecznych przedstawionych w tabeli, odsetek osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi w województwie warmińsko-mazurskim najbardziej odbiega od wartości przyjętych dla

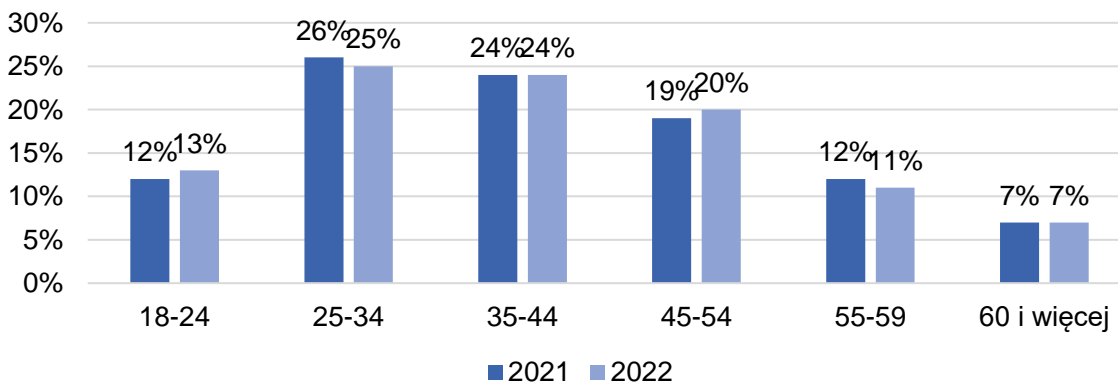

Polski. Znaczną grupę stanowili również bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych – 34,6%. W stosunku do poprzedniego roku odsetek tej grupy zwiększył się o 0,4 punktu procentowego.

Warto zaznaczyć, że odsetek osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w strukturze bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim jest dwukrotnie wyższy niż w strukturze bezrobotnych w Polsce.

Analizując strukturę osób bezrobotnych ze względu na wiek na Warmii i Mazurach w 2022 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 25,0% ogółu. W stosunku do roku poprzedniego odsetek osób w tej grupie spadł o 1 punkt procentowy. Wśród bezrobotnych duży odsetek stanowiły osoby w wieku 35-44 lata – 24%, w wieku 45-54 lata – 20% oraz w wieku 18-24 lata – 13%. Poniżej przedstawiono zmiany w strukturze bezrobotnych według grup wiekowych.

Wykres 2. Udział procentowy wybranych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2021-2022

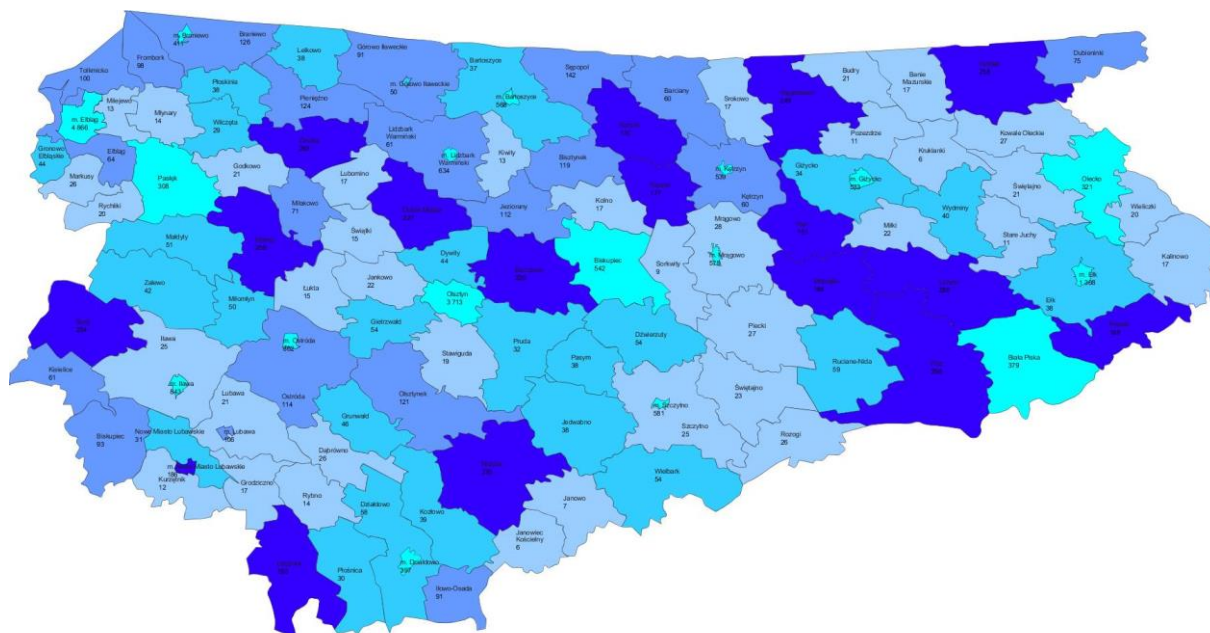
Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Bank Danych Lokalnych GUS

Infrastruktura społeczna

W 2022 roku w wojewódzkiej ocenie zasobów pomocy społecznej wykazano funkcjonowanie 24 812 mieszkań komunalnych w zasobach gmin (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 825 lokali, tj. o 3,2%). Liczba dostępnych lokali komunalnych spadła w 70 gminach, przy czym największy spadek wykazało miasto Olsztyn (o 110 lokali), miasto Elbląg (o 90 lokali), gmina Nidzica (o 64 lokale) i gmina Orzysz (o 61 lokali). Natomiast w 14 gminach liczba lokali komunalnych zwiększyła się – najwięcej w gminie wiejskiej Lidzbark Warmiński (o 9 lokali) i gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie (o 9 lokali).

Spadek liczby mieszkań komunalnych spowodowany jest ich sprzedażą przez gminy oraz rozbiórką budynków w złym stanie technicznym.

Mapa 3. Liczba mieszkań komunalnych w zasobach gmin województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 r.

Legenda:

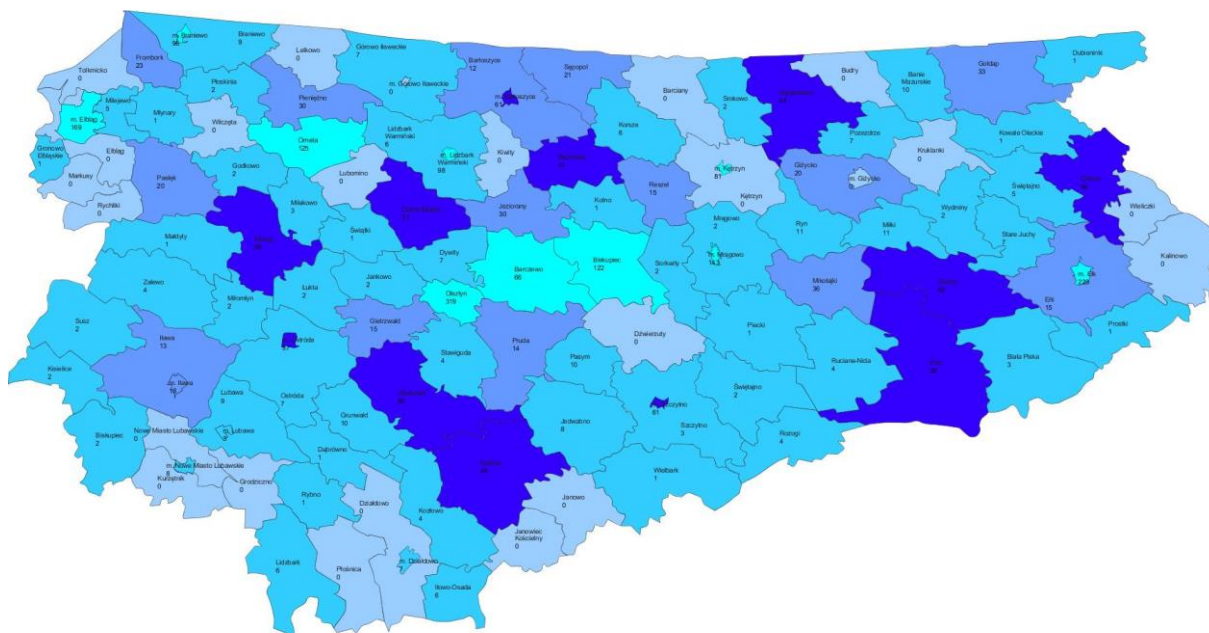

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

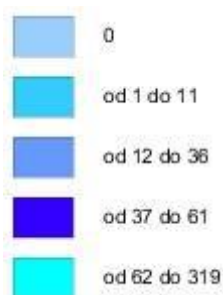
W 2022 roku w województwie dostępne były 2563 mieszkania socjalne (lokale), tj. o 44 (1,7%) mniej niż w roku poprzednim. Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne w 2022 roku wynosiła 2724 i w stosunku do roku 2021 zmalała o 129 osób. W 24 gminach (w poprzednim roku w 23) mieszkania socjalne w ogóle nie funkcjonują. W jednej gminie, w której w roku poprzednim w ogóle nie było mieszkań socjalnych, przybyły 2 lokale.

Liczbę mieszkań socjalnych dostępnych w poszczególnych gminach województwa warmińsko-mazurskiego zaprezentowano na mapie poniżej.

Mapa 4. Liczba mieszkań socjalnych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 roku

Legenda:

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

W związku ze zmianą ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego gmina nie ma już obowiązku wydzielania części lokali, które przeznacza się na najem jako lokale socjalne. Ponadto, zgodnie z obowiązującą obecnie ustawą jako lokale socjalne wykazywać można jedynie te lokale, których najem nastąpił w oparciu o aktualną umowę najmu socjalnego na czas oznaczony. Obecnie duża część osób zajmujących lokale mieszkalne z powodu zaległości czynszowych nie posiada tytułu prawnego do lokalu, co powoduje, że nie można ich zakwalifikować jako lokali socjalnych.

W ciągu ostatniego roku, liczba żłobków funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego uległa niewielkiemu zwiększeniu. W 2021 roku funkcjonowały 93 żłobki, natomiast w 2022 – 105.²

Największa liczba żłobków znajdowała się w mieście Olsztyn – 29, Elbląg – 11 oraz w Ełku – 6. W porównaniu do roku poprzedniego, gdzie w 78 gminach regionu warmińsko-mazurskiego żłobki w ogóle nie funkcjonowały, w 2022 roku gmin takich było 75. Łączna liczba miejsc w żłobkach w 2022 roku wynosiła 4247. W porównaniu z 2021 rokiem liczba ta wzrosła o 295 miejsc (wzrost o 7,5%).

² Bank Danych Lokalnych Główny Urząd Statystyczny

Otwarcie nowych placówek oraz utrzymanie istniejących jest możliwe m.in. dzięki funkcjonującemu od 2013 r. resortowemu programowi rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „MALUCH +”. Program pozwala pokryć w części zapotrzebowanie na miejsca dla dzieci w żłobkach.

Nowa odsłona programu "Maluch+" obejmuje lata 2022-2029, a pierwszy nabór wniosków został zrealizowany w 2023 r.

Natomiast liczba przedszkoli funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim od 2020 r. pozostaje na niezmiennym poziomie. W 2021 r.³ liczba przedszkoli (wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach) wyniosła 784. Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku nie było żadnej gminy, na terenie której nie funkcjonowałyby przedszkole. Najwięcej przedszkoli natomiast, liczonych łącznie z oddziałami przedszkolnymi w szkołach, działało w największych miastach regionu – w Olsztynie (94 placówki), Elblągu (48 placówek) oraz w Ełku (28 placówek). W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. z miejsc w przedszkolach skorzystało łącznie 49 022 dzieci.

W 2022 roku wzrosła liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów. W 2022 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowały łącznie 292 kluby, a w 2021 r. – 272 (wzrost o 7,4%). Prognozuje się, iż w 2023 r. liczba klubów zmniejszy się do 289.

W 2022 r. liczba hospicjów pozostała na takim samym poziomie jak w 2020 i 2021 roku (13 placówek).

1.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

W roku 2022 różnorodną pomocą i wsparciem objęto 144 287 osób (wzrost o 0,51% w stosunku do 2021 roku) i stanowiło to 10,27% mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego⁴.

Zakres wsparcia obejmował pomoc udzieloną w ośrodkach pomocy społecznej, centrach usług społecznych oraz w powiatowych centrach pomocy rodzinie na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (bez wyodrębniania rodzaju, formy, liczby świadczeń i źródła finansowania) z wyłączeniem ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W niniejszej kategorii ujęto osoby, którym przyznano pomoc m.in. w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji, jak również bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Ujęto tu także: osoby objęte pracą socjalną i wsparciem jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w postaci zajęć w centrach i klubach integracji społecznej, osoby skierowane lub/i umieszczane w domach pomocy społecznej, osoby z niepełnosprawnościami korzystające ze świadczeń, dzieci przebywające w pieczy zastępczej oraz usamodzielnionych wychowanków, osoby korzystające z punktów

³ W niniejszym roku sprawozdawczym dane dotyczące liczby przedszkoli pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2021, ponieważ dane za 2022 rok nie były dostępne w chwili opracowywania dokumentu (na dzień 15.05.2022 r.). W związku z powyższym, obliczenia dot. przedszkoli, tworzone były w oparciu o dane z GUS na stan z 31 XII 2021 r.

⁴ Liczba mieszkańców województwa 1 405 359 osób (stan na 31.12.2021 r.).

interwencji kryzysowej, a także osoby skierowane do prac społecznie użytecznych oraz te, którym udzielano pomocy w ramach środków unijnych.

Z prognoz zawartych w OZPS wynika, iż w roku 2023 liczba osób objętych pomocą i wsparciem nieznacznie zmaleje.

W poniższej tabeli przedstawiono rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną.

Tabela 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

WYSZCZEGÓLNIENIE	Świadczenia z pomocy społecznej przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)		
	2020	2021	2022
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	69 674	60 785	57 267
Liczba rodzin	49 128	45 146	42 130
Liczba osób w rodzinach	107 288	95 493	89 182

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2020 r., 2021 r. i 2022 r.

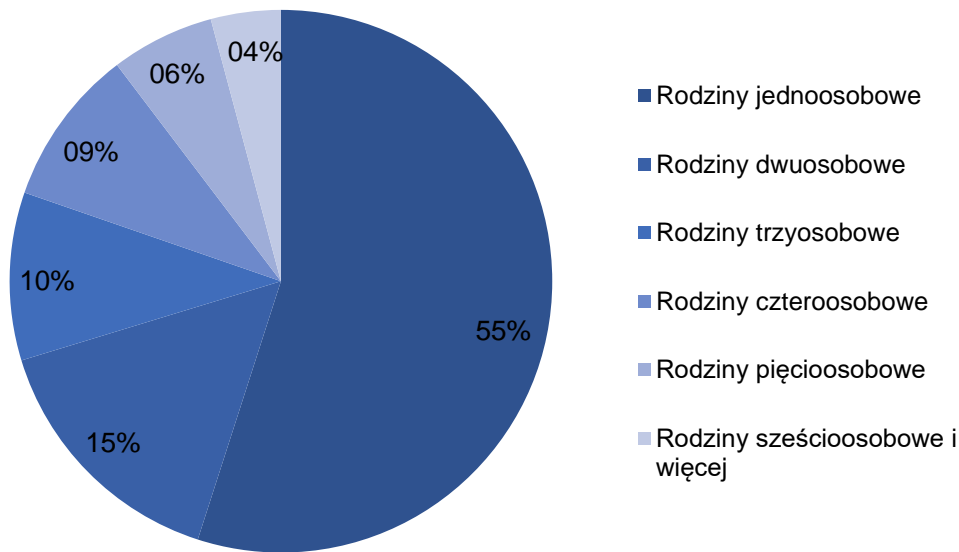
Jak wynika z powyższej tabeli systematycznie maleje liczba osób, które otrzymały świadczenia przyznane w formie decyzji administracyjnej (wyłącznie na podstawie ustawy o pomocy społecznej), niezależnie od ich rodzaju, formy i źródła finansowania. W 2022 roku otrzymało je 57 267 osób (spadek o 5,8% w stosunku do roku 2021 i o 17,8% w stosunku do roku 2020). Liczba rodzin, którym przyznano w 2022 r. świadczenia z pomocy społecznej wyniosła 42 130 (spadek o 6,7% w stosunku do roku 2021 i o 14,2% w stosunku do roku 2020), co przekłada się na 89 182 osoby w tych rodzinach (spadek o 6,6% w stosunku do roku 2021 i o 16,9% w stosunku do roku 2020).⁵ Należy podkreślić, iż 56,7% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej w 2022 r. stanowiły osoby korzystające długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej (32 467 osób). Liczba świadczeń przyznawanych podopiecznym pomocy społecznej wynika bezpośrednio z ich indywidualnych sytuacji życiowych, stąd też niektóre rodziny otrzymują często w tym samym roku zarówno świadczenie finansowe, jak również pomoc w formie rzeczowej lub pracy socjalnej.

Przyczyny spadku liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej to m.in. zmniejszająca się liczba mieszkańców, niski poziom urodzeń, zwiększająca się liczba zgonów, starzenie się mieszkańców województwa, przechodzenie osób w wieku emerytalnym z zasiłków na emerytury, co powoduje wyjście tych osób z systemu pomocy społecznej, a przejście na świadczenia wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, niskie kryteria dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej oraz dla osoby w rodzinie, które umożliwiają korzystanie z pomocy społecznej.

Wykres przedstawiony poniżej prezentuje rodziny objęte pomocą społeczną w podziale na poszczególne typy rodzin.

⁵ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2020 r., 2021 r. i 2022 r.

Wykres 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2022 r.

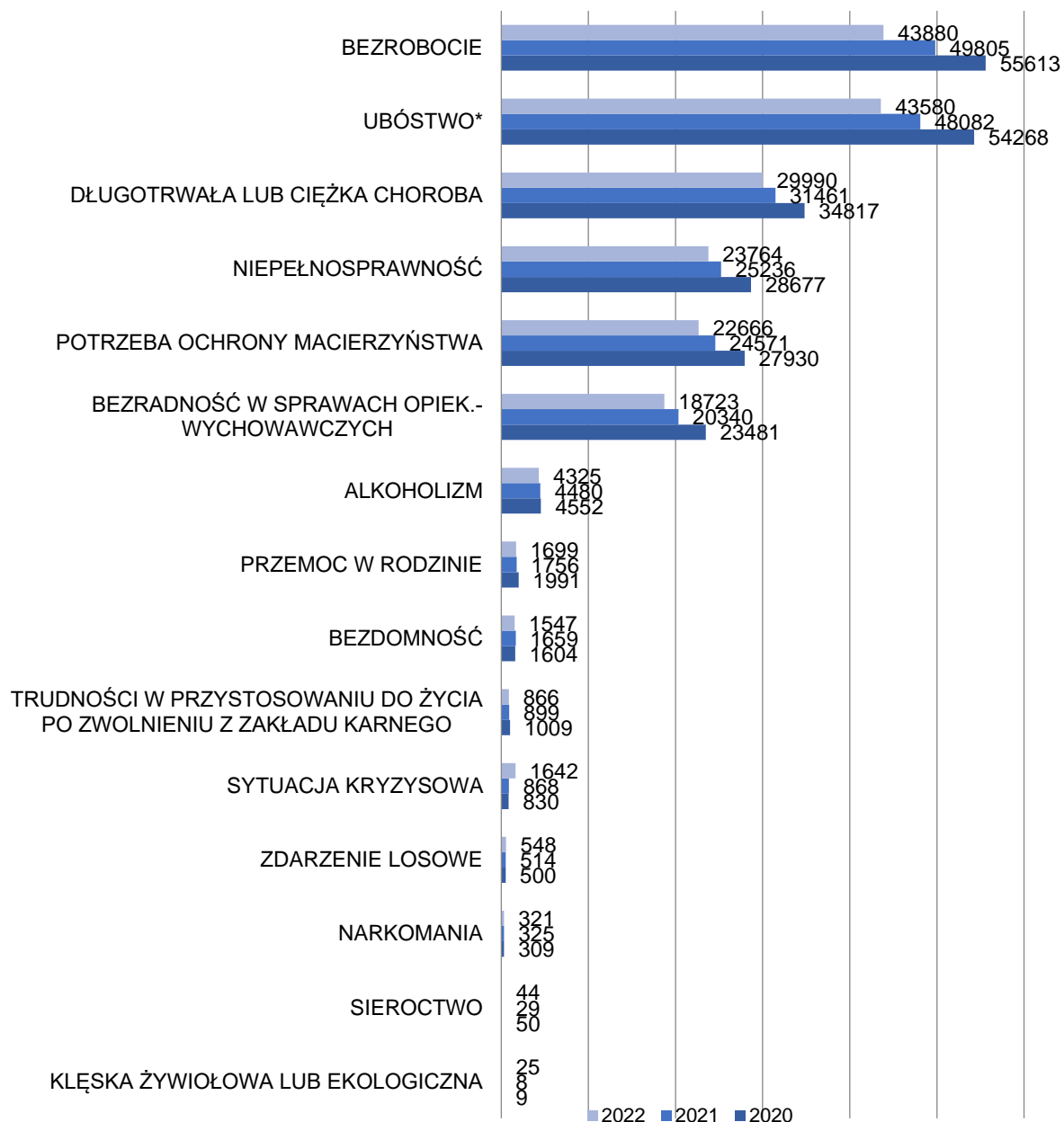
Analiza rodzin beneficjentów pomocy społecznej według składu gospodarstw domowych wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa jednoosobowe.

Powody udzielania pomocy i wsparcia

W województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, dominującymi powodami przyznania pomocy i wsparcia były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Najrzadziej pomoc przyznawano z tytułu sieroctwa oraz klęsk żywiołowych lub ekologicznych.

Liczbę rodzin oraz liczbę osób w tych rodzinach, które uzyskały pomoc w formie decyzji administracyjnej prezentują poniższe wykresy.

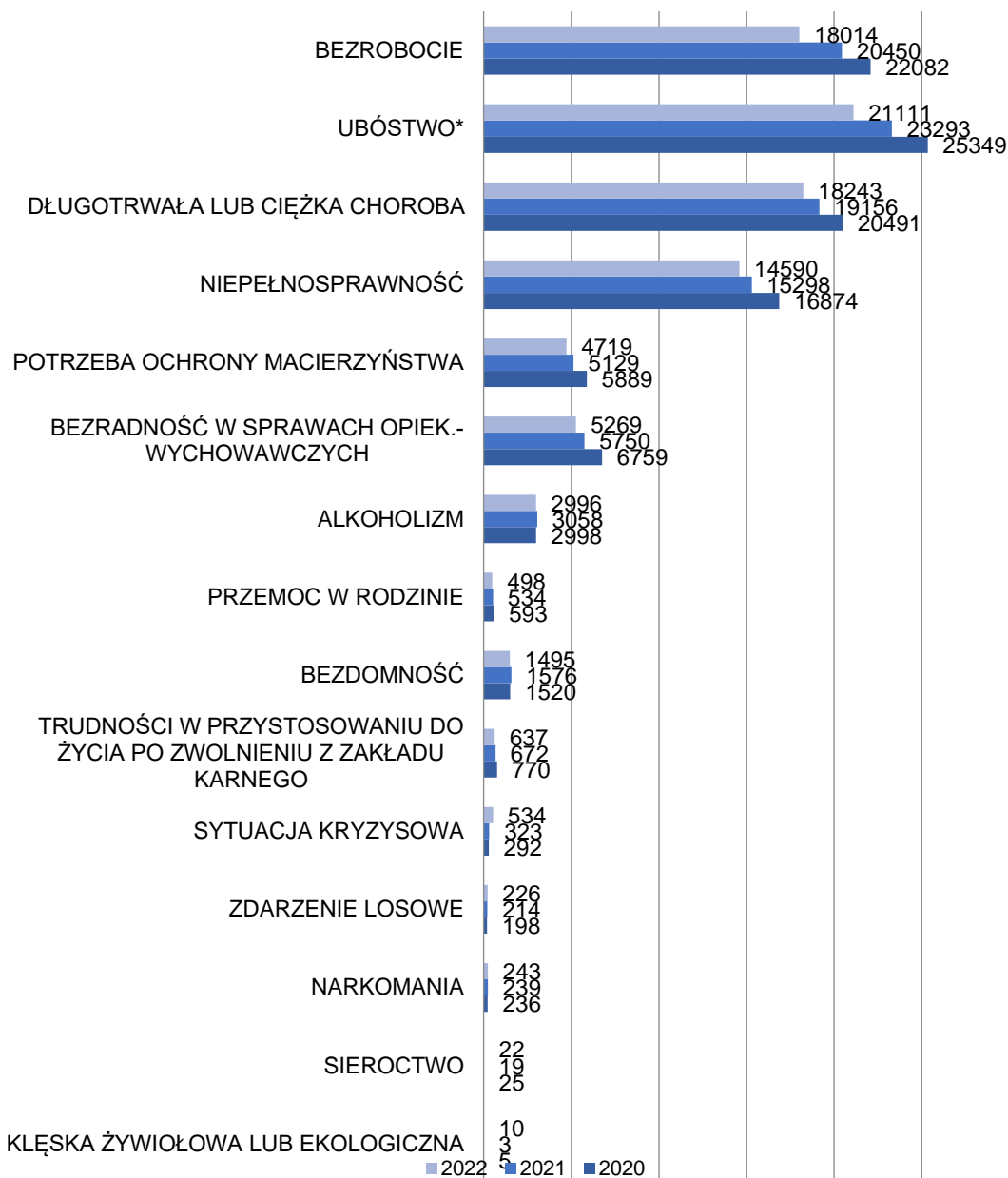
Wykres 4. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020, 2021 i 2022 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2020 r., 2021 r. i 2022 r.

* Ubóstwo, jako samodzielna przesłanka udzielenia pomocy społecznej nie występuje. Łącznie z ubóstwem musi wystąpić inna przesłanka udzielenia świadczenia, określona w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020, 2021 i 2022 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2020 r., 2021 r. i 2022 r.

*Ubóstwo, jako samodzielna przesłanka udzielenia pomocy społecznej nie występuje. Łącznie z ubóstwem musi wystąpić inna przesłanka udzielenia świadczenia, określona w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Liczba rodzin – Charakteryzując rodzinę z punktu widzenia powodu przyznania pomocy, podawano wszystkie przyczyny trudnej sytuacji życiowej wymienione w art. 7 ustawy z dnia 12 marca o pomocy społecznej. Oznacza to, że w jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, zatem dana rodzina może być wskazana w kilku powodach.

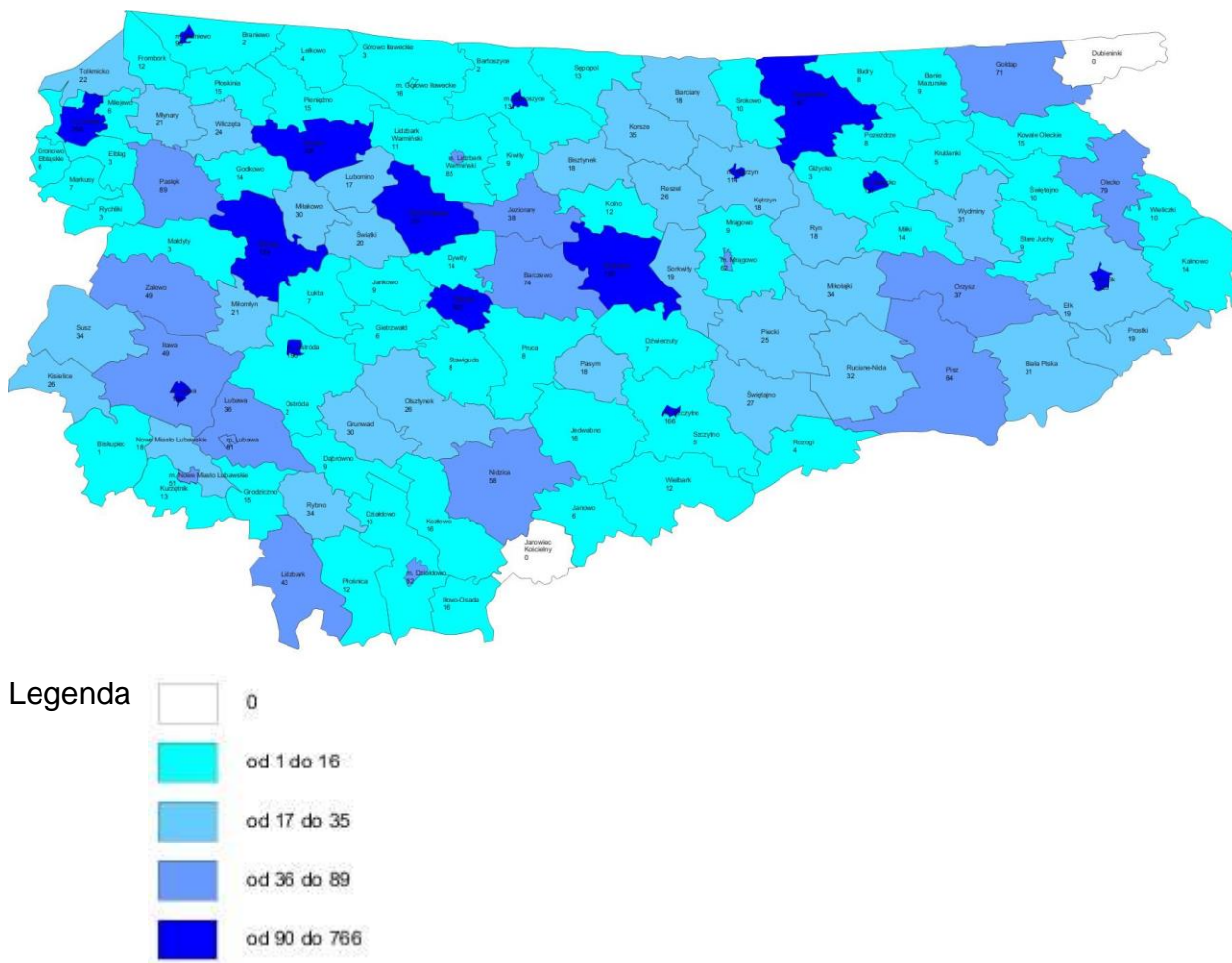
Usługi pomocy społecznej

Usługi opiekuńcze zaliczane do świadczeń niepieniężnych obejmują m.in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnację. W 2022 roku liczba osób, które skorzystały z usług opiekuńczych ogółem wyniosła 5 383 (spadek o 269 osób względem 2021 roku) na łączną kwotę ponad 43 673 tys. zł. Spośród wszystkich osób korzystających z usług opiekuńczych 4 920 osób to podopieczni będący w wieku poprodukcyjnym (91,4%).

Natomiast ze specjalistycznych usług w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2022 r. skorzystało 435 osób (spadek o 56 osób względem 2021 roku). Kwota udzielonych świadczeń wyniosła ponad 5 925 tys. zł (wzrost kwoty świadczeń o ponad 390 tys. zł).⁶

Przeciętny koszt jednostkowy usługi opiekuńczej (1 godzina usługi) oscylował na poziomie 27 zł, natomiast specjalistycznej usługi opiekuńczej na poziomie 36 zł.

Mapa 5. Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 r.

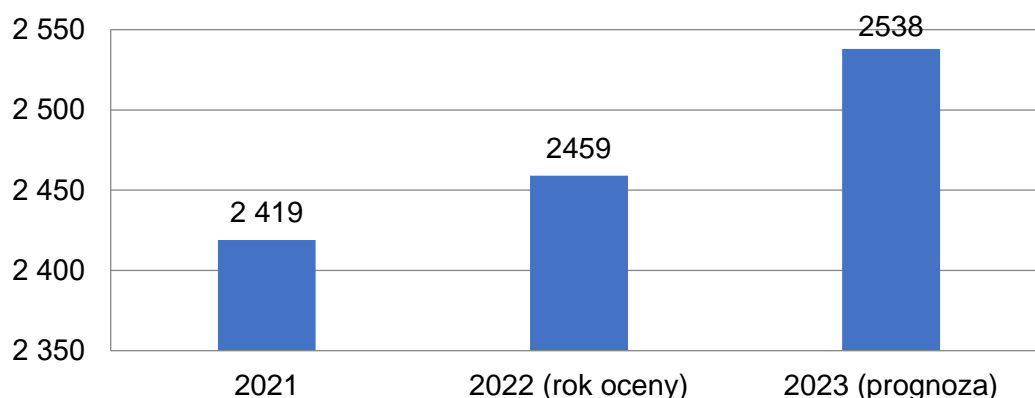
Źródło: Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2022 r.

⁶ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2022 r.

W 2022 roku z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, rodzinnego skorzystało 6 205 rodzin (13 559 osób w tych rodzinach). Pracą socjalną, czyli wsparciem mającym na celu pomoc we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, objęto 46 421 rodzin (96 796 osób w rodzinach). Wsparciem w formie interwencji kryzysowej (działaniami podejmowanymi na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, mającymi na celu przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie) zostały objęte 534 rodziny (1 642 osoby w tych rodzinach). W 2022 r. odnotowano wzrost liczby osób i rodzin objętych tą formą wsparcia w stosunku do roku 2021 – liczba rodzin wzrosła o 94 a liczba osób w rodzinach o 370.⁷

Jednym z narzędzi wsparcia udzielanym podopiecznym pomocy społecznej jest kontrakt socjalny będący pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc. Kontrakt określa uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Liczba kontraktów zawartych w roku 2022 wyniosła 2 459 (o 1,6% więcej niż w 2021 r.). W 2023 roku prognozuje się zwiększenie liczby zawieranych kontraktów socjalnych.

Wykres 6. Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2020, 2021 wraz z prognozą na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych ozps

⁷ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2022 r.

1.3. Gmina – zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych

W tej części formularza Oceny zasobów pomocy społecznej zaprezentowano zadania realizowane w gminie przez ośrodki pomocy społecznej/centra usług społecznych. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej udzielane były m.in. w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie (w formie zasiłku lub pożyczki), pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki i in. Do najważniejszych z nich należały:

1. zasiłek stały – w 2022 r. otrzymało 8 401 osób. Kwota wypłaconych świadczeń wynosiła 51 280 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. liczba osób pobierających spadła o 5,4%, wzrosła natomiast kwota świadczeń – o 5,7%.
2. zasiłek okresowy – w 2022 r. otrzymały 17 803 osoby. Ogólna kwota wypłaconych zasiłków okresowych wynosiła 45 532 tys. zł. W porównaniu do 2021 spadła o 9,4% liczba osób pobierających zasiłek, wzrosła natomiast kwota zasiłków o 0,25%. Największy spadek liczby osób korzystających z zasiłków okresowych odnotowano w przypadku osób korzystających z zasiłku z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego – o 65,3% względem 2021 roku.
3. zasiłek celowy – w 2022 roku otrzymało 25 099 osób. Kwota świadczeń wyniosła ponad 29 752 tys. zł. W porównaniu do 2021 spadła zarówno liczba osób pobierających zasiłek (o 15,9%), jak i kwota świadczeń (o 10,2%).

W 2023 r. prognozuje się niewielki wzrost zarówno liczby osób, którym zostaną przyznane zasiłki stałe, okresowe i celowe, jak i środków wydatkowanych na ww. rodzaje zasiłków.

W 2022 roku gminy ponosiły koszty odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej za 3 274 osoby (spadek o 1,1% względem 2021 roku) na kwotę ponad 105 169 tys. zł (wzrost o 10,8% względem 2021 roku). Planuje się, że w 2023 r. tego typu wsparcie otrzyma 3 312 osób na łączną kwotę ponad 112 992 tys. zł.

Usługi pomocy społecznej – świadczenia niepieniężne udzielane były w różnych formach m.in. schronienia, posiłku, ubrania, pomocy rzeczowej, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, sprawienia pogrzebu i in.

Zadania związane ze wspieraniem rodziny i pieczęcią zastępczą na poziomie gminy realizowane są w szczególności przez asystentów rodziny. W 2022 roku asystenci rodziny objęli wsparciem 2 103 rodziny co stanowi 39,9% spośród 5 269 rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Planuje się, że w 2023 roku plan pracy z rodziną zostanie sporządzony dla 2 127 rodzin. Liczba asystentów rodziny w 2022 roku wyniosła 172 osoby (spadek o 5% względem 2021 roku). W 2023 roku prognozuje się utrzymanie liczby zatrudnianych asystentów rodzin na niezmiennym poziomie.

Tabela 3. Gmina - zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	8 882	8 401	8 427
Kwota świadczeń w złotych	2	48 514 655	51 280 904	51 745 570
W tym: (wiersze 3-6)				
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	7 856	7 552	7 556
Kwota świadczeń w złotych	4	45 454 910	48 263 920	48 657 743
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	1 077	901	918
Kwota świadczeń w złotych	6	3 059 745	3 016 984	3 087 827
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	19 657	17 803	18 037
Kwota świadczeń w złotych	8	45 419 624	45 532 328	46 666 474
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	14 552	12 622	12 669
Kwota świadczeń w złotych	10	34 975 533	33 810 939	34 588 185
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	2 074	2 048	2 071
Kwota świadczeń w złotych	12	2 800 311	3 331 471	3 455 457
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	1 814	1 649	1 702
Kwota świadczeń w złotych	14	2 352 513	2 532 107	2 638 610
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	95	33	41
Kwota świadczeń w złotych	16	90 594	39 725	52 505
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY				
Liczba osób	19	29 846	25 099	25 291
Kwota świadczeń w złotych	20	33 120 019	29 752 373	30 344 973
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	21	24 410	20 566	20 593

Kwota świadczeń w złotych	22	25 371 005	23 118 280	22 858 099
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	23	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	24	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSIŁEK OGÓŁEM				
Liczba osób	25	19 111	19 407	19 738
Kwota świadczeń w złotych	26	10 895 840	15 752 022	16 779 445
W tym: (z wierszy 25 - 26)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	27	16 548	17 071	17 298
Kwota świadczeń w złotych	28	8 044 303	12 396 921	12 992 326
W tym (z wierszy 25-26):				
POSIŁEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	29	18 826	19 117	19 329
Kwota świadczeń w złotych	30	10 649 692	15 420 858	16 424 983
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	31	16 548	17 201	17 291
Kwota świadczeń w złotych	32	7 988 964	12 349 122	12 898 301
SCHRONIENIE - OGÓŁEM				
Liczba osób	33	898	913	936
Kwota świadczeń w złotych	34	5 524 925	6 623 180	7 194 823
UBRANIE				
Liczba osób	35	3	15	18
Kwota świadczeń w złotych	36	600	3 880	4 980
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba świadczeń	37	162	131	168
Kwota świadczeń w złotych	38	379 824	322 305	474 158
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	3 310	3 274	3 312
Kwota świadczeń w złotych	40	94 930 718	105 169 415	112 992 425
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	41	2 103	2 103	2 127
Liczba rodzin wspierających	42	0	0	1
Liczba asystentów rodziny	43	181	172	172
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	44	27 686 039	29 928 582	32 863 736

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych ozps

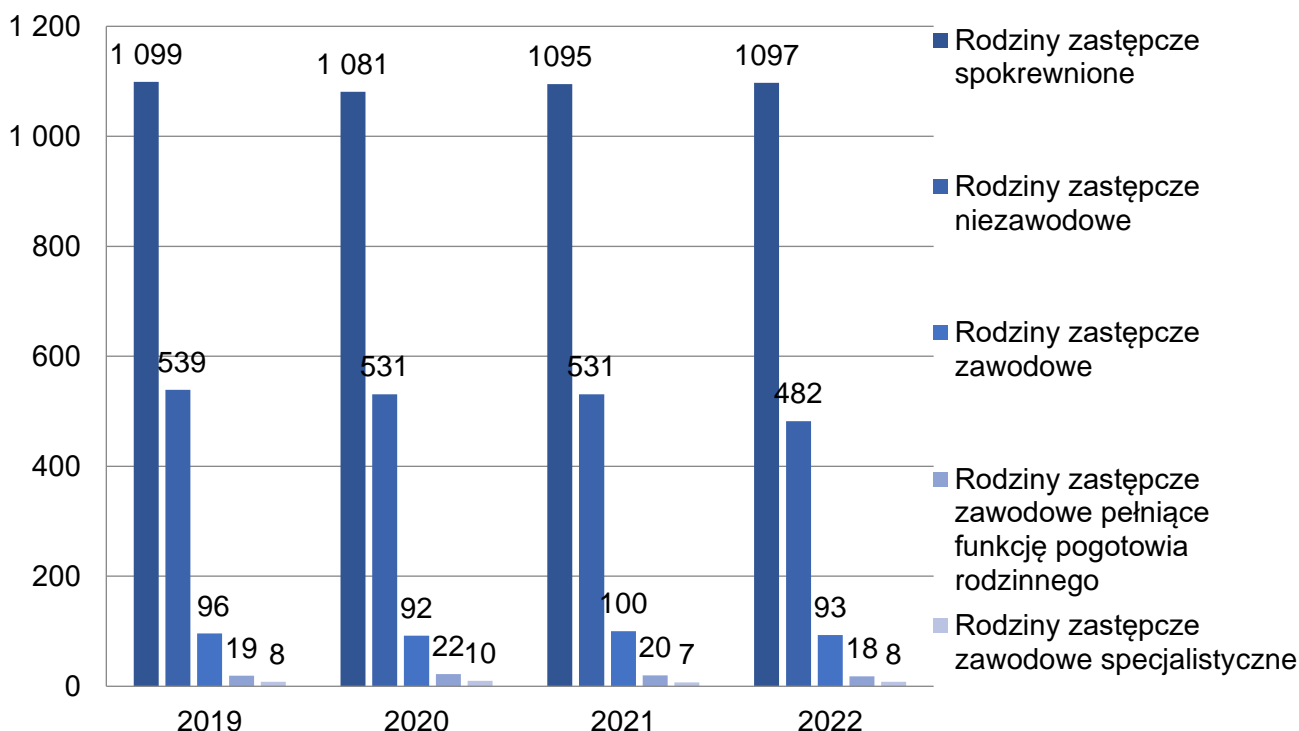
1.4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie

Jednym z działań podejmowanych w powiatach jest realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie (zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). W 2022 roku w programach uczestniczyło 357 osób tj. o 69 więcej w porównaniu z rokiem 2021. Powiaty prognozują, iż liczba ta w 2023 r. wzrośnie do 390 osób.

Rodzinna piecza zastępcza

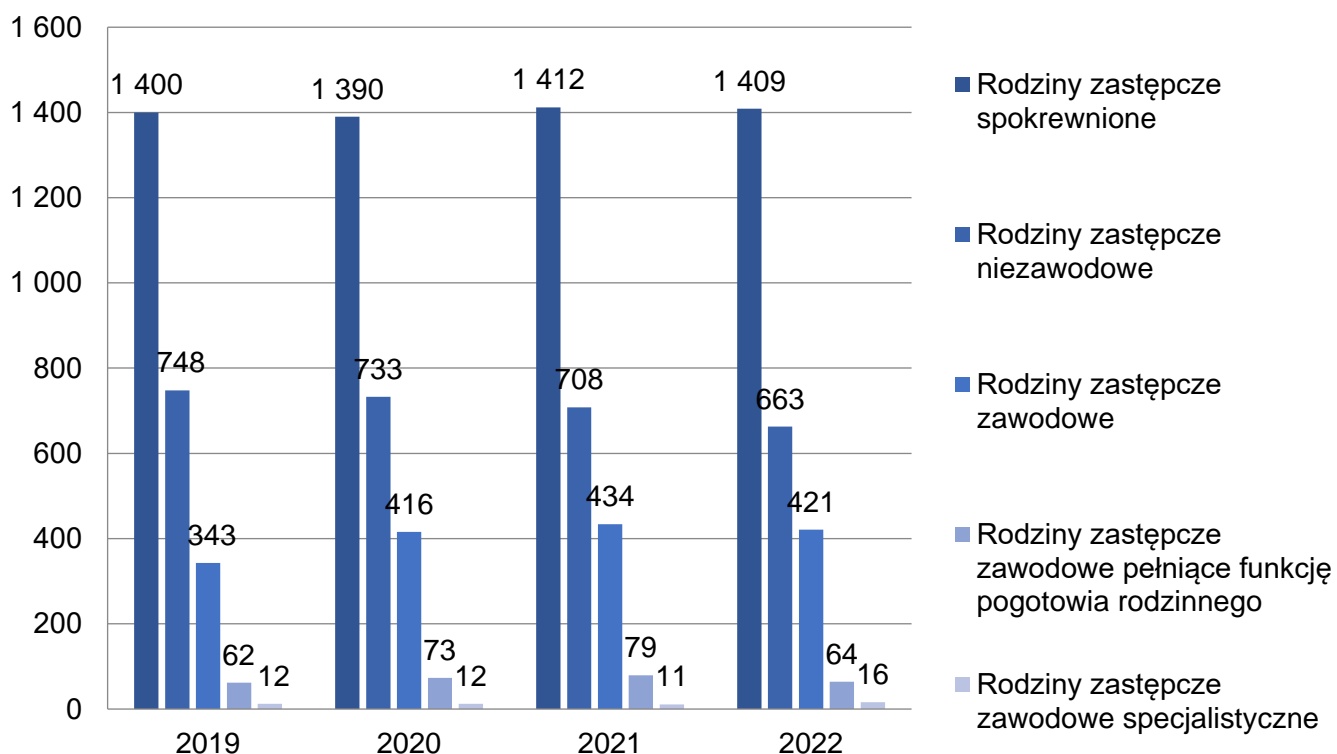
Na koniec 2022 r. w województwie warmińsko-mazurskim było 1 698 rodzin zastępczych (spadek o 55 rodzin w stosunku do 2021 roku), co jest spowodowane niewielkim zainteresowaniem rodzin pełnieniem tej roli, a także rezygnowaniem dotychczasowych rodzin zastępczych z pełnienia tej funkcji. Największy spadek odnotowano wśród rodzin zastępczych niezawodowych. W dalszym ciągu brakuje w województwie rodzin zastępczych specjalistycznych. W 2022 roku funkcjonowało ich tylko 8. Na dzień 31 grudnia 2022 r. w rodzinach zastępczych przebywało ogółem 2493 dzieci, tj. o 151 mniej w porównaniu z końcem roku 2021. Liczbę rodzin zastępczych funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim oraz dzieci umieszczonych w pieczy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 1.07.2019 r.-31.12.2019 r., 01.07.2020 r.-31.12.2020 r., 01.07.2021 r.-31.12.2021 r., oraz 01.07.2022r. 31-12.2022r.

Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 1.07.2019 r.-31.12.2019 r. 01.07.2020 r.-31.12.2020 r. 01.07.2021 r.-31.12.2021 r. oraz 01.07.2022r. 31-12.2022r.

Kolejną formą pieczy zastępczej typu rodzinnego są rodzinne domy dziecka. W 2022 roku w województwie funkcjonowało 38 rodzinnych domów dziecka, w których na koniec roku przebywało 296 dzieci. W 2021 roku liczba rodzinnych domów dziecka wyniosła 35, natomiast liczba umieszczonych tam dzieci wynosiła 252.

W 2022 roku w województwie zatrudniano 93 koordynatorów pieczy zastępczej (o 4 mniej niż w 2021 r.).

Usamodzielnienie

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, a także osobie opuszczającej jedną z instytucji, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej po osiągnięciu pełnoletności, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

W 2022 roku pomocy w ww. zakresie udzielono:

1. osobom pełnoletnim opuszczającym rodziny zastępcze na łączną kwotę 2 648 384 zł, w tym na: usamodzielnienie – 772 375 zł, kontynuowanie nauki – 1 669 293 zł, na zagospodarowanie – 206 715 zł.⁸;
2. osobom pełnoletnim opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze na łączną kwotę 1 751 243 zł, w tym na: usamodzielnienie – 610 702 zł, kontynuowanie nauki – 996 934 zł, na zagospodarowanie – 143 607 zł⁹;
3. 18 pełnoletnim osobom opuszczającym: domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i młodzieżowe ośrodki wychowawcze na łączną kwotę 83 794 zł.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami

Kolejną kategorią działań prezentowanych w tym rozdziale są działania na poziomie powiatu w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, które PCPR wykonuje na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami oraz innych aktów prawnych. W 2022 roku ogólna kwota na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami (środki PFRON, środki własne powiatu) wyniosła ponad 68 636 tys. zł.

Dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się (dofinansowanie sprzętu mającego na celu likwidację barier) otrzymało w 2022 roku 1 270 osób (spadek o 24,3% względem 2021 roku) na łączną kwotę 6 928 tys. zł.

Z turnusów rehabilitacyjnych oferowanych osobom z orzeczeniami o niepełnosprawności skorzystało w 2022 roku 2 860 osób (wzrost o 8,7% względem 2021 roku) na łączną kwotę 4 234 tys. zł. W 2022 roku zaopatrzone w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny 8 774 osób (spadek o 22,8% względem 2021 roku) na łączną kwotę 11 628 tys. zł.

Samorządy powiatowe wnioskuje o przekazanie środków z PFRON z Programu „Aktywny samorząd”, na realizację zadań związanych z wyeliminowaniem lub zmniejszeniem barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W 2022 roku wartość dofinansowania wzrosła o ponad 155 tys. zł (z 5 818 tys. zł w 2021 r. do 5 973 tys. zł w 2022 r.). Prognozuje się, że w 2023 r. wartość dofinansowania wzrośnie o kolejne 1 530 tys. zł.

Powiatowe centra pomocy rodzinie przekazują także środki finansowe na dofinansowanie działań w obszarze sportu, kultury, rekreacji, turystyki osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym bez osobowości prawnej. W 2022 roku dofinansowano 137 imprez, a wartość dofinansowania wyniosła ponad 1 240 tys. zł.

W 2023 roku powiaty planują wzrost wydatków przeznaczanych na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami.

---

⁸ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I i II półrocze 2022

⁹ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I i II półrocze 2022

Tabela 4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy społecznej (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY			
PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE			
Liczba osób korzystających z usług	1	288	357
USAMODZIELNIENIE			
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ			
Liczba osób	2	32	18
Kwota świadczeń w złotych	3	148 628	83 794
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)			
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE			
Liczba osób	4	9	4
Kwota świadczeń w złotych	5	37 988	11 022
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI			
Liczba osób	6	21	12
Kwota świadczeń w złotych	7	64 799	46 292
POMOC NA ZAGOSPODAROWANIE W FORMIE RZECZOWEJ			
Liczba osób	8	15	6
Kwota świadczeń w złotych	9	45 841	26 480
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	10	61 677 524	68 636 442
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ			
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	11	1 678	1 270
Wartość dofinansowania w złotych	12	7 542 125	6 928 058
TURNUSY REHABILITACYJNE			
Liczba osób, które uzyskały pomoc	13	2 631	2 860
Wartość dofinansowania w złotych	14	3 739 106	4 234 304
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY			
Liczba osób, które uzyskały pomoc	15	11 368	8 774
Wartość dofinansowania w złotych	16	12 114 730	11 628 918
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"			
Liczba świadczeń	17	1 325	1 274
Wartość dofinansowania w złotych	18	5 818 154	5 973 887
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z form wsparcia pomocy społecznej ogółem	19	3 931	3 150
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI			
Liczba dofinansowanych imprez	20	113	137
Liczba niepełnosprawnych uczestników	21	5 741	7 896
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	22	883 145	1 240 099
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA			
Wartość dofinansowania w złotych	23	1 000	1 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych ozps

1.5. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną rodzaje pomocy i świadczeń udzielanych przez gminy i powiaty na rzecz swoich podopiecznych na mocy ustaw innych niż ustawa o pomocy społecznej. Jedną z nich jest ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, która określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń. Dane do niniejszego rozdziału pozyskano z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Zgodnie z ww. ustawą, świadczeniami rodzinnymi są:

1. zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy,
4. świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b ustawy,
5. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
6. świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłków rodzinnych

Z danych uzyskanych z Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, że w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2022 średniomiesięcznie 25 929 rodzin pobierało zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, zaś kwota przeznaczona na te świadczenia wyniosła ponad 121 202 tys. zł. Od dnia 1 listopada 2016 r. wysokość zasiłku rodzinnego pozostaje na stałym poziomie i wynosi miesięcznie:

- a) 95 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- b) 124 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- c) 135 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Liczba przyznanych jednorazowych dodatków z tytułu urodzenia się dziecka zmniejszyła się w roku oceny do wysokości 3003 (o 20,70% w stosunku do 2021 r.). Łączna kwota wypłaconych w 2022 roku świadczeń wyniosła 2 349 tys. zł.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka przy spełnieniu kryterium dochodowego. W województwie warmińsko-mazurskim liczba tych świadczeń w 2022 roku wyniosła 6 298, zaś kwota wydatkowana na ten cel to blisko 6 298 tys. zł. Zarówno w liczbie świadczeń jak i w kwocie wydatkowanej na ten cel spadek wyniósł 16,41% w stosunku do roku 2021.

Świadczenia opiekuńcze

- W ostatnich latach w województwie obserwowany jest wzrost liczby świadczeń pielęgnacyjnych. Od 1 stycznia 2022 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosiło 2119 zł miesięcznie, a od 1 stycznia 2023 r. 2 458 zł miesięcznie.
- Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Od 1 listopada 2019 r. zasiłek wynosi 215,84 zł. Zasiłek przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku,
  - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała do ukończenia 21 roku życia,
  - osobie, która ukończyła 75 lat.
- Specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO) przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego od 1 listopada 2018 r. wynosi 620 zł miesięcznie. W roku 2022 zmniejszyła się o 5535 liczba świadczeń SZO (tj. o 44,64% w stosunku do roku 2021). Kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 4 214 tys. zł (spadek o 44,55% w stosunku do roku 2021).

Tabela 5. Rodzaje przyznanych świadczeń opiekuńczych w latach 2021-2022

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2021	Rok 2022
Świadczenie pielęgnacyjne		
Liczba świadczeń	106 807	119 864 ↑
Kwota świadczeń (zł)	208 487 540	251 873 175 ↑
Zasiłek pielęgnacyjny (ogółem)		
Liczba świadczeń	506 614	473 007 ↓
Kwota świadczeń (zł)	102 204 138	102 088 299 ↓
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka		
Liczba świadczeń	111 751	115 717 ↑
Kwota świadczeń (zł)	24 110 738	24 974 674 ↑
Zasiłek pielęgnacyjny – dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności		
Liczba świadczeń	220 584	183 234 ↓
Kwota świadczeń (zł)	40 481 118	39 547 671 ↓
Zasiłek pielęgnacyjny – dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała do ukończenia 21 r.ż.		
Liczba świadczeń	168 568	168 632 ↑
Kwota świadczeń (zł)	36 381 352	36 395 253 ↑
Zasiłek pielęgnacyjny – dla osoby, która ukończyła 75 lat		
Liczba świadczeń	5 711	5 424 ↓
Kwota świadczeń (zł)	1 230 930	1 170 701 ↓
Specjalny zasiłek opiekuńczy		
Liczba świadczeń	12 398	6 863 ↓
Kwota świadczeń (zł)	7 599 000	4 214 025 ↓

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Kolejnym świadczeniem, przyznawanym na podstawie ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jest zasiłek dla opiekuna osoby z niepełnosprawnościami. Zasiłek wypłacany jest w związku z koniecznością sprawowania opieki nad dorosłą osobą z niepełnosprawnościami. W roku 2022 sfinansowano 3502 świadczenia z tego tytułu na łączną kwotę 2 147 tys. zł.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznawane jest na dzieci zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Pomoc wypłacana jest, podobnie jak świadczenia rodzinne, przez gminy tzn. urzędy gmin lub ośrodki pomocy społecznej/centra usług społecznych, a jego wysokość uzależniona jest m.in. od dochodu rodziny. W roku 2022 tym wsparciem objęto 10 889 osób, tj. o 961 mniej niż w 2021 roku (spadek o 8,11%).

Dodatek mieszkaniowy jest kolejnym świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie niezamożnych mieszkańców w zakresie wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje na zasadach określonych w ustawie o dodatkach mieszkaniowych. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały taki dodatek w 2022 roku wyniosła 16 129 (o 1 609 więcej niż w 2021 roku), zaś kwota świadczeń wypłaconych przez gminy to 35 050 tys. zł.

Dodatek energetyczny – wysokość świadczenia uzależniona jest od liczby osób w gospodarstwie domowym. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały taki dodatek na terenie województwa w 2022 roku wyniosła 2 081, poniesiona kwota wydatków to 103 tys. zł.

Program „Rodzina 500+”

Od 1 kwietnia 2016 roku rozpoczęto wdrażanie rządowego Programu „Rodzina 500+”, w ramach którego wsparciem finansowym (świadczeniem wychowawczym) objęto dzieci do 18 roku życia. Z danych uzyskanych z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Olsztynie wynika, że w 2022 roku przyznano 243 598 świadczeń (stan na grudzień 2022 r.) na łączną kwotę 1 456 675 tys. zł.

Program "Dobry Start"

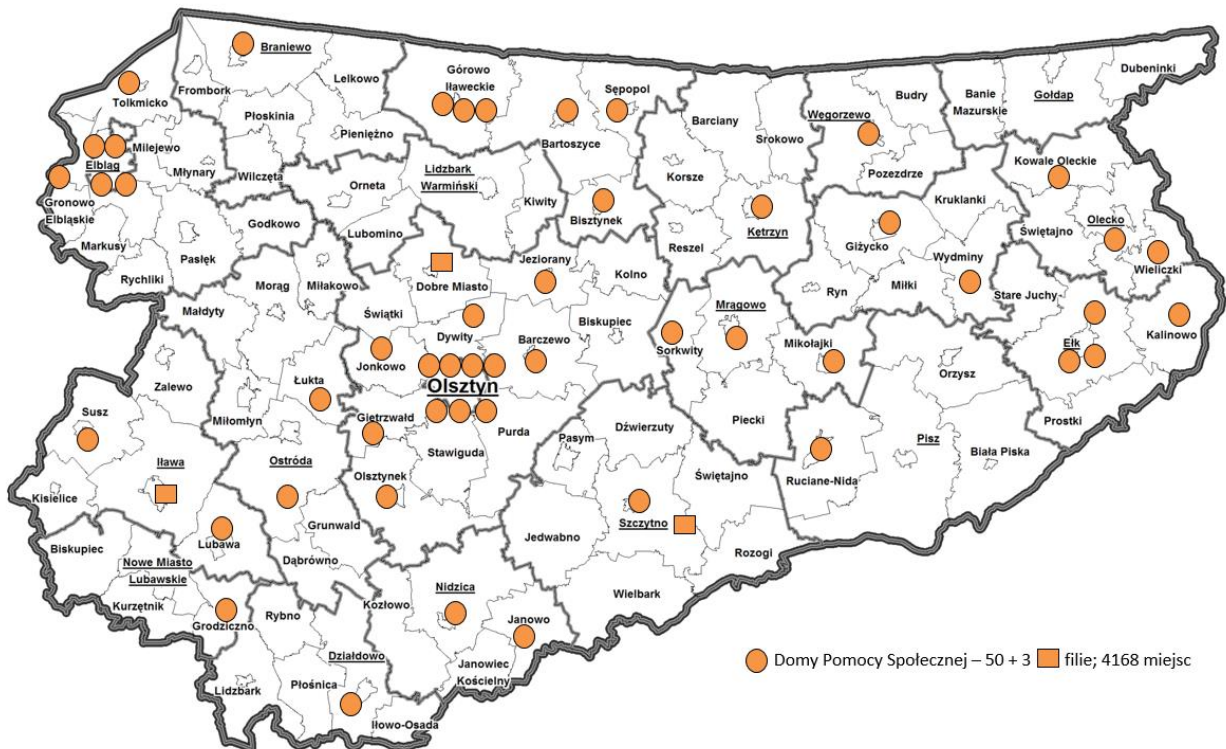
Od 1 lipca 2018 r. na każde rozpoczynające rok szkolny dziecko do ukończenia 20 roku życia przysługuje raz w roku świadczenie "Dobry Start". Dzieci z niepełnosprawnościami uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia przez nie 24 roku życia. Powyższe wsparcie otrzymuje rodzina niezależnie od posiadanego dochodu. W 2022 roku 166 048 osób otrzymało świadczenia z tego tytułu na łączną kwotę 49 795 tys. zł – świadczenie to od 1 lipca 2021 roku wypłacane jest przez ZUS, a co za tym idzie nie jest wykazywane w sprawozdawczości z obszaru pomocy społecznej.

1.6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

W ostatnich latach liczba placówek świadczących pomoc instytucjonalną mieszkańcom województwa warmińsko-mazurskiego, jak również liczba dostępnych w nich miejsc utrzymuje się na podobnym poziomie.

Domy pomocy społecznej (DPS) to najliczniej reprezentowane podmioty świadczące swoim mieszkańcom całodobową opiekę tj. usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających.

Mapa 6. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Na podstawie „Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego” opracowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 roku, w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało 50 domów pomocy społecznej + 3 filie na łączną liczbę miejsc 4168, w tym DPS dla:

1. osób w podeszłym wieku – 3 DPS z 114 miejscami,
2. osób przewlekle somatycznie chorych – 4 DPS + 1 filia z 333 miejscami,
3. dorosłych przewlekle psychicznie chorych – 12 DPS + 1 filia z 1259 miejscami,
4. dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 7 DPS z 555 miejscami,
5. dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie – 4 DPS z 297 miejscami,
6. oraz 20 jednostek i 1 filia w typie mieszanym, tj. 1 DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie i przewlekle somatycznie chorych (łącznie 100 miejsc), 15 DPS + 1 filia dla osób przewlekle somatycznie chorych i w podeszłym wieku (łącznie 1236 miejsc), 2 DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie

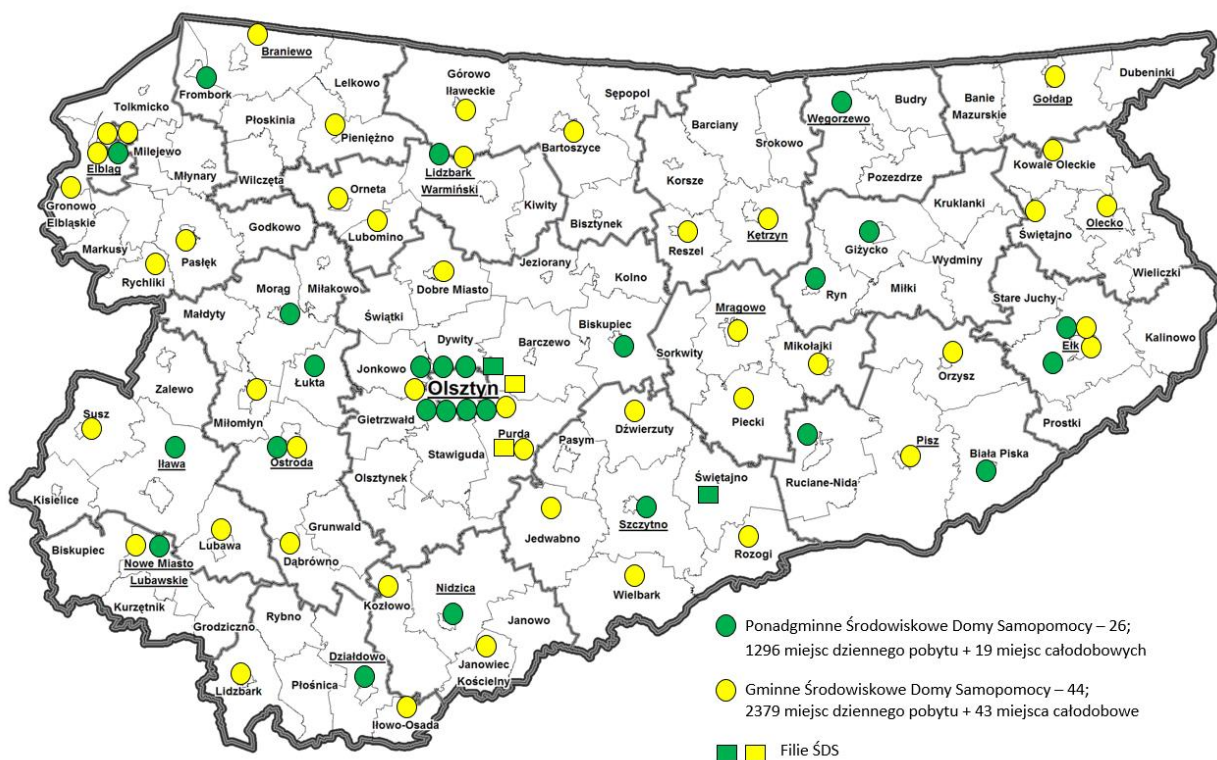
oraz dzieci i młodzieży (235 miejsc) oraz 2 DPS dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób niepełnosprawnych fizycznie (39 miejsc).

Liczba domów pomocy społecznej w województwie na przestrzeni ostatnich lat znacząco się nie zmieniła. Z zestawień szczegółowych OZPS wynika, że w 2023 roku w województwie nie planuje się utworzenia nowych domów pomocy społecznej.

Opiekę może również zapewnić seniorom rodzinny dom pomocy (RDP), który jest całodobową placówką opiekuńczą świadczącą usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające dla ludzi w podeszłym wieku, wymagających całodobowej opieki oraz pomocy z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wg standardów określonych w rozporządzeniu MRPiPS w sprawie rodzinnych domów pomocy. RDP mogą być prowadzone przez osoby fizyczne lub organizacje pożytku publicznego. Według danych z gmin, w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku funkcjonowało 17 tego typu placówek na łączną liczbę 116 miejsc – wszystkie prowadzone przez osoby fizyczne. Według danych z OZPS wynika, że w gminie wiejskiej Ostróda planuje się likwidację jednego rodzinnego domu.

Innymi placówkami z katalogu instytucji pomocy społecznej są ośrodki wsparcia, należą do nich m.in.: środowiskowe domy samopomocy (ŚDS), dzienne domy pomocy (DDP), domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla osób z kryzysie bezdomności. Z danych nadesłanych przez gminy i powiaty do ROPS wynika, że w roku 2022 na obszarze naszego województwa funkcjonowało 70 ŚDS. Łączna liczba miejsc, jakimi dysponowały te placówki to 3675. Miejsca całodobowego pobytu aktualnie posiada 13 ŚDS (w Nowej Wsi Elckiej – 4 miejsca, w Giżycku - 4 miejsca, w Nidzicy - 6 miejsc, w Górowie Iławeckim - 6 miejsc, w Elblągu - 4 miejsca oraz 5 miejsc, w Elku - 4 miejsca, w Gołdapi - 2 miejsca, w Ostródzie - 5 miejsc oraz 2 miejsca, w Kwietniewie - 4 miejsca, w Orzyszu - 4 miejsca, w Janowcu Kościelnym – 12 miejsc; łącznie 62 miejsca).

Mapa 7. Gminne i ponadgminne środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

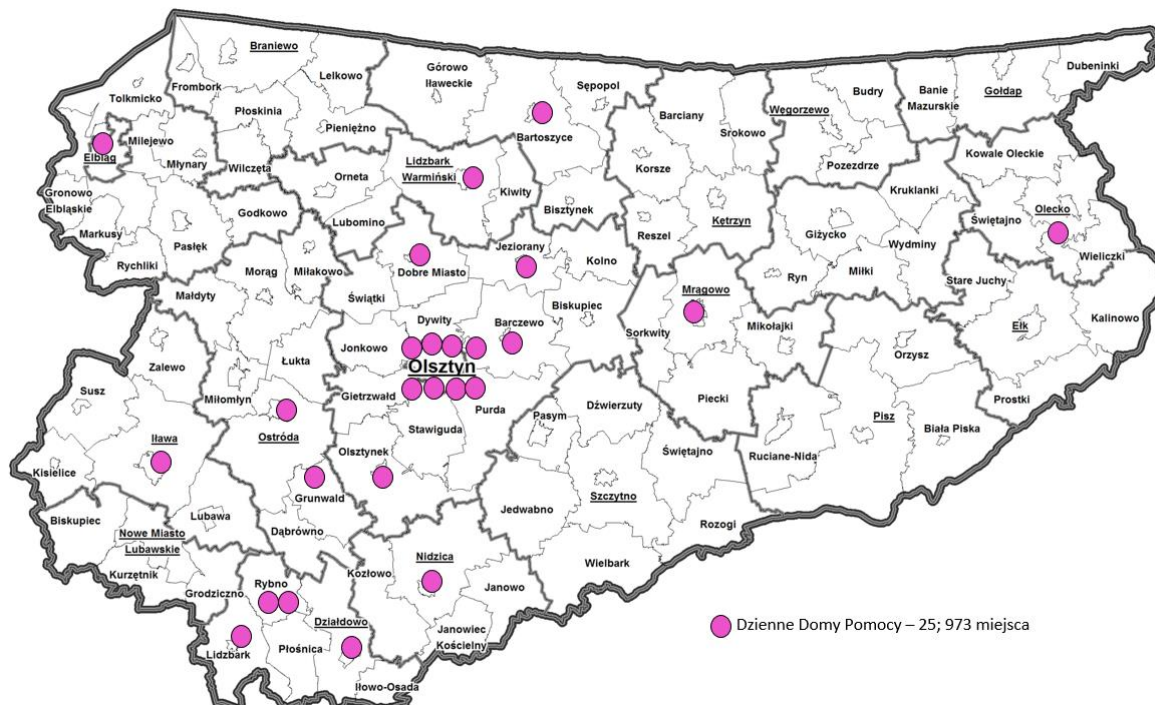
Wsparcie osobom starszym w miejscu zamieszkania oferują również dzienne domy pomocy społecznej. Ich celem jest zorganizowanie czasu wolnego pensjonariuszom – osobom w wieku poprodukcyjnym. W związku z dynamicznie postępującymi zmianami demograficznymi, których efektem jest stały przyrost liczby ludności w wieku senejoralnym zarówno w Polsce, jak i w województwie warmińsko-mazurskim, zachodzi potrzeba tworzenia coraz większej liczby placówek wsparcia dziennego przeznaczonych dla osób starszych. W odpowiedzi na te potrzeby, w Polsce w 2015 roku rozpoczęto realizację krajowego Programu „Senior – WIGOR na lata 2015-2020”, który następnie zmienił nazwę na krajowy Program Wieloletni „Senior + na lata 2015-2020”, a którego kontynuacją jest Program wieloletni "Senior+ na lata 2021-2025".

W 2022 roku w ramach krajowego Programu Wieloletniego „Senior + na lata 2021-2025”:

- w ramach modułu I: „Utworzenie lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior+”/ Klubu „Senior+” – dofinansowanie otrzymały 2 Dzielne Domy „Senior +” oraz 3 Kluby „Senior +”,
- w ramach modułu II: „Zapewnienie funkcjonowania placówek „Senior+” – dofinansowanie otrzymało 9 Dziennych Domów "Senior +” oraz 11 Klubów „Senior +”.

Według stanu na 31 grudnia 2022 roku w województwie funkcjonowało łącznie 25 dziennych domów pomocy na łączną liczbę miejsc 973, z usług których skorzystało łącznie 1125 osób. Prognozy przedstawiają, że w kolejnych latach żadna gmina nie planuje utworzenia kolejnego Dziennego Domu Pomocy.

Mapa 8. Dzielne domy pomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.

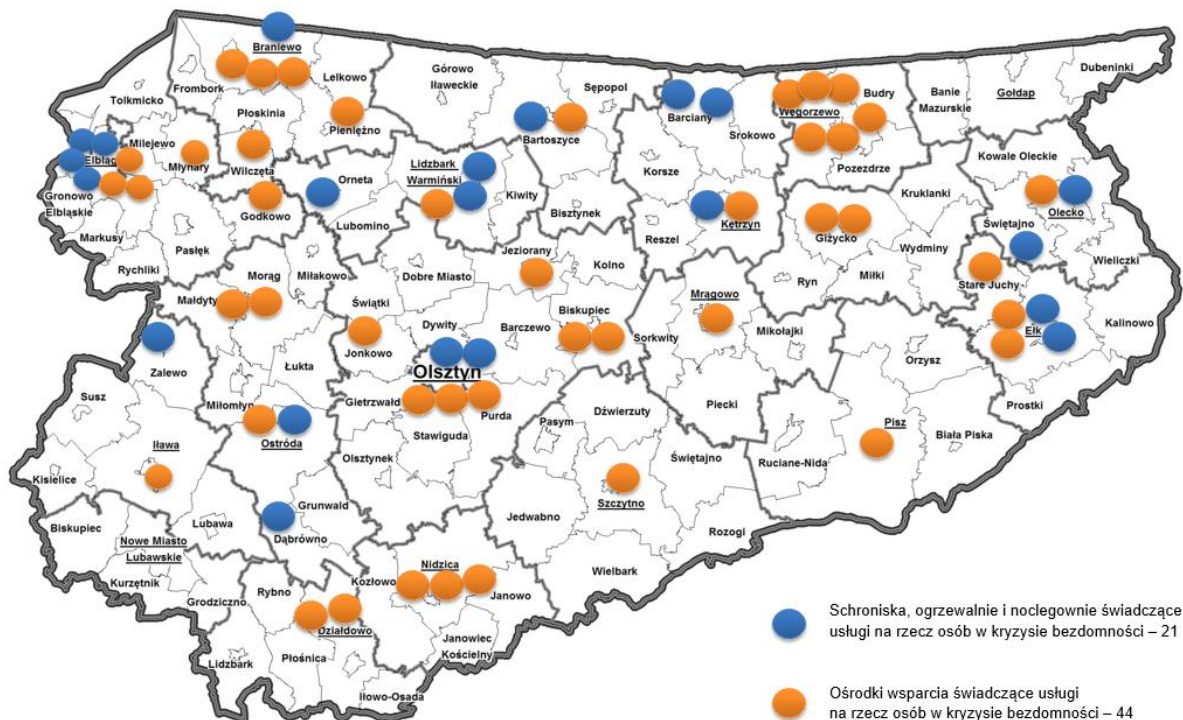
Źródło: opracowanie własne ROPS

Dzienną formą wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są kluby samopomocy, których zakres usług określa właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej klub samopomocy w uzgodnieniu z wojewodą. W województwie warmińsko-

mazurskim w roku 2022 zgodnie z MRiPS-06 funkcjonowały 32 tego typu jednostki. Jak wynika z prognoz OZPS, żadna gmina nie planuje w kolejnych latach utworzenia klubu samopomocy.

Z danych zaczerpniętych z „Informacji dotyczącej problematyki bezdomności na terenie województwa warmińsko-mazurskiego”, według stanu na 31 grudnia 2022 roku, opracowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wynika, że na terenie województwa funkcjonowało 21 placówek świadczących usługi dla osób w kryzysie bezdomności (ogrzewalnie, noclegownie, schroniska dla bezdomnych), na łączną liczbę miejsc noclegowych 758 oraz 44 ośrodki wsparcia świadczące usługi na rzecz osób w kryzysie bezdomności (jadłodajnie, punkty wydawania paczek żywnościowych, pralnie, łaźnie, punkty pomocy medycznej). Ponad połowa ww. podmiotów prowadzona jest przez organizacje pozarządowe i kościelne. Jak można zaobserwować na poniższej mapie, podmioty świadczące usługi na rzecz osób w kryzysie bezdomności funkcjonują zazwyczaj w większych ośrodkach miejskich. Powodem jest koncentrowanie się życia osób w kryzysie bezdomności w tych środowiskach z powodu łatwiejszego dostępu do tymczasowego lokum oraz zdobycia żywności czy ubrania.

Mapa 9. Instytucje świadczące usługi na rzecz osób w kryzysie bezdomności w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na 31 grudnia 2022 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane. Wg danych zaczerpniętych ze sprawozdania MRiPS-06 w 2022 roku w województwie warmińsko-

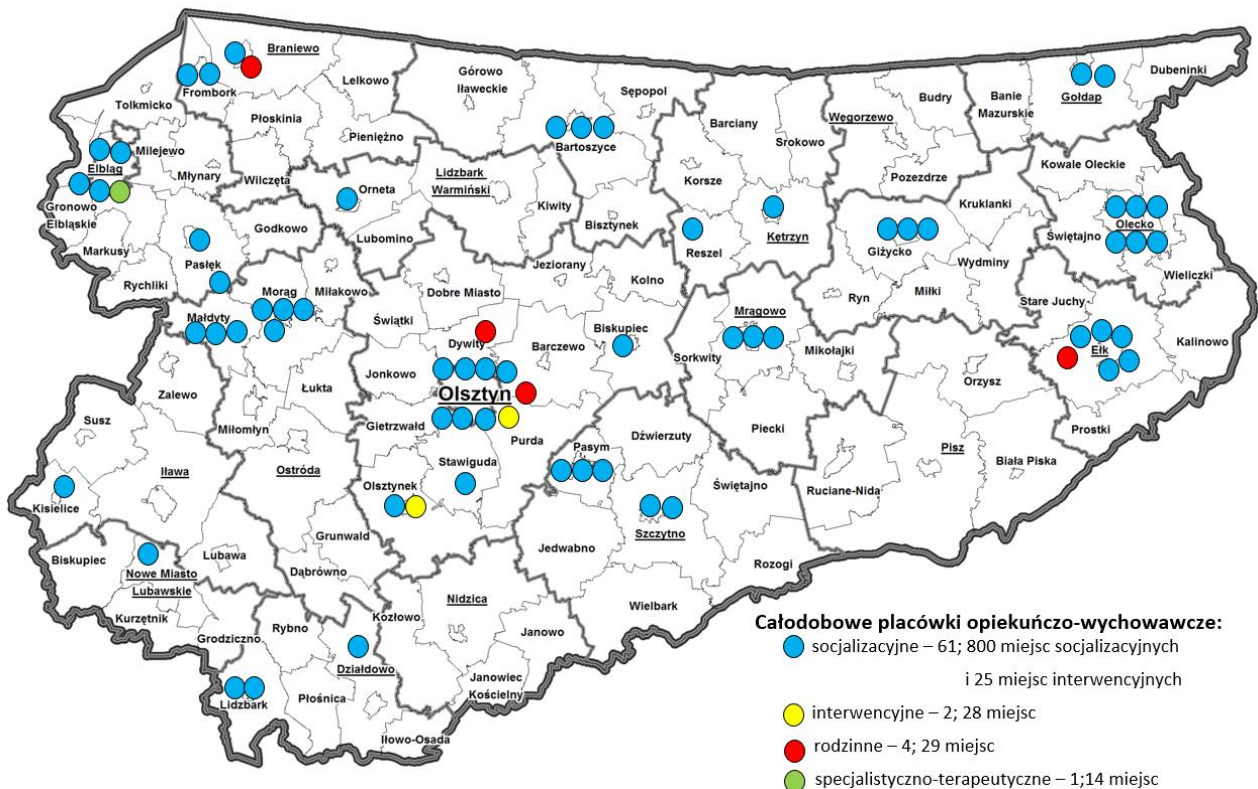

mazurskim funkcjonowało łącznie 88 tego typu podmiotów, we wszystkich mieszkaniach chronionych było łącznie 269 miejsc. Jak wynika z prognoz OZPS, w kolejnych latach gminy Mikołajki i Miłki oraz powiaty olecki i szczywieński planują uruchomienie nowych, bądź zwiększenie liczby miejsc w funkcjonujących już mieszkaniach chronionych. Natomiast powiat elbląski i gmina Stare Juchy planują zmniejszenie liczby miejsc lub likwidację istniejących mieszkań chronionych.

W 2022 roku z porad jednostek specjalistycznego poradnictwa, korzystało łącznie 1617 osób. Wg Rejestru jednostek specjalistycznego poradnictwa, mających siedzibę na obszarze województwa warmińsko – mazurskiego prowadzonego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego, w roku 2022 było 216 tego typu placówek. Obok poradnictwa specjalistycznego, mieszkańcom będącym w stanie kryzysu udzielana jest również pomoc w formie interwencji kryzysowej. Celem interwencji jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemami przez całe rodziny lub poszczególnych ich członków. Ponieważ nie jest określony definicyjnie standard placówki określanej mianem „ośrodek interwencji kryzysowej”, stąd dowolność nazywania w ten sposób różnorodnych podmiotów świadczących usługi w tym zakresie. Wg „Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego” w 2022 r. na obszarze województwa działało 15 jednostek (ośrodków i punktów) świadczących usługi w zakresie interwencji kryzysowej.

Jak wynika z informacji zawartej w „Rejestrze placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych”, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, w 2022 roku w województwie funkcjonowało 68 placówek opiekuńczo-wychowawczych, o łącznej liczbie 924 miejsca. Wśród nich 4 to podmioty typu rodzinnego z liczbą 29 miejsc. Żaden powiat nie planuje w najbliższych latach utworzenia kolejnych placówek.

Mapa 10. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.

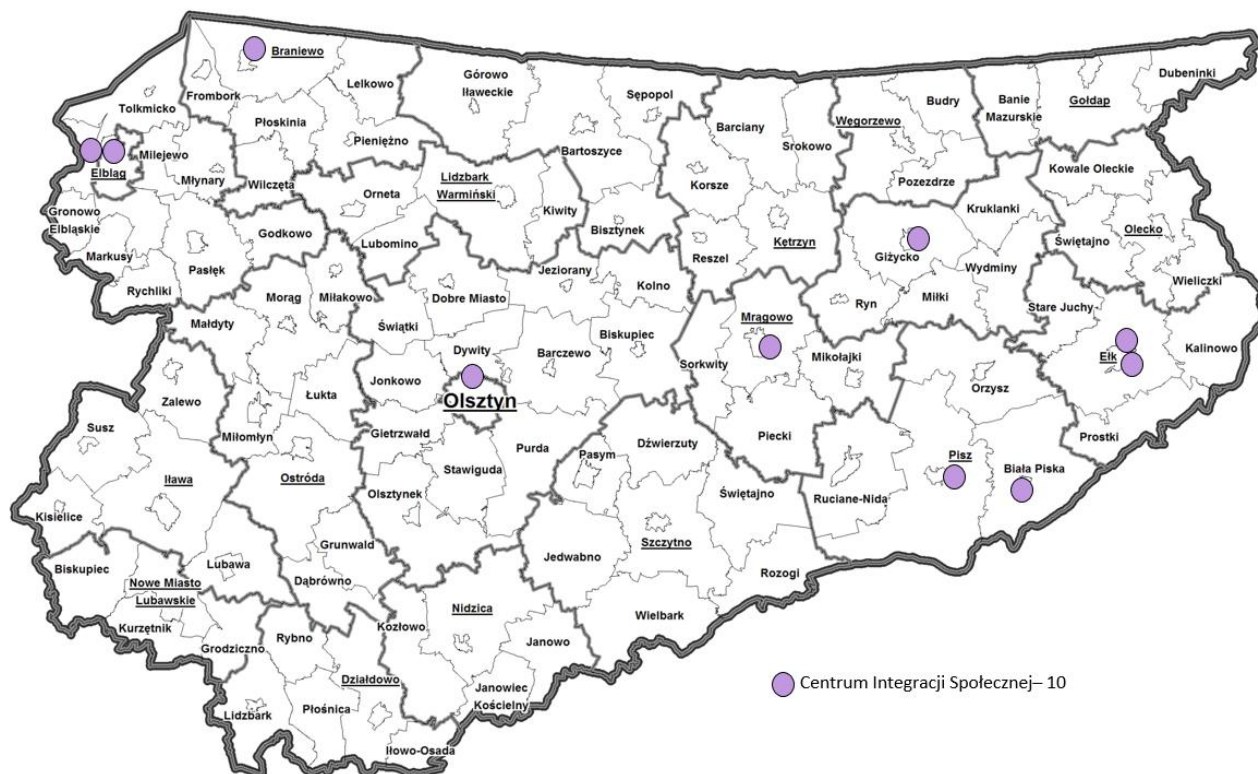
Źródło: opracowanie własne ROPS

W obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej działają również podmioty tworzone na mocy ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Należą do nich m.in. centra integracji społecznej, które prowadzą działania reintegracji społeczno-zawodowej pozwalające przede wszystkim zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe lub przyczynić się do przekwalifikowania zawodowego. Wg stanu na 31 grudnia 2022 roku w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wpisanych było dziesięć centrów integracji społecznej:

1. CIS w Olsztynie – będący Samorządowym Zakładem Budżetowym miasta Olsztyn,
2. CIS w Braniewie – prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie,
3. CIS w Ełku – prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku,
4. CIS AlterCIS w Ełku – prowadzony przez Stowarzyszenie Adelfi,
5. CIS w Białej Piskiej – prowadzony przez Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL
6. CIS w Elblągu – prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu,
7. CIS w Elblągu – prowadzony przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych,
8. CIS w Giżycku – prowadzony przez Gminę Miejską Giżycko,
9. CIS w Piszcu – prowadzony przez Stowarzyszenie Kobieta na PLUS,
10. CIS w Mrągowie – prowadzony przez Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL.

W kolejnych latach żadna gmina nie planuje uruchomienia nowego Centrum Integracji Społecznej.

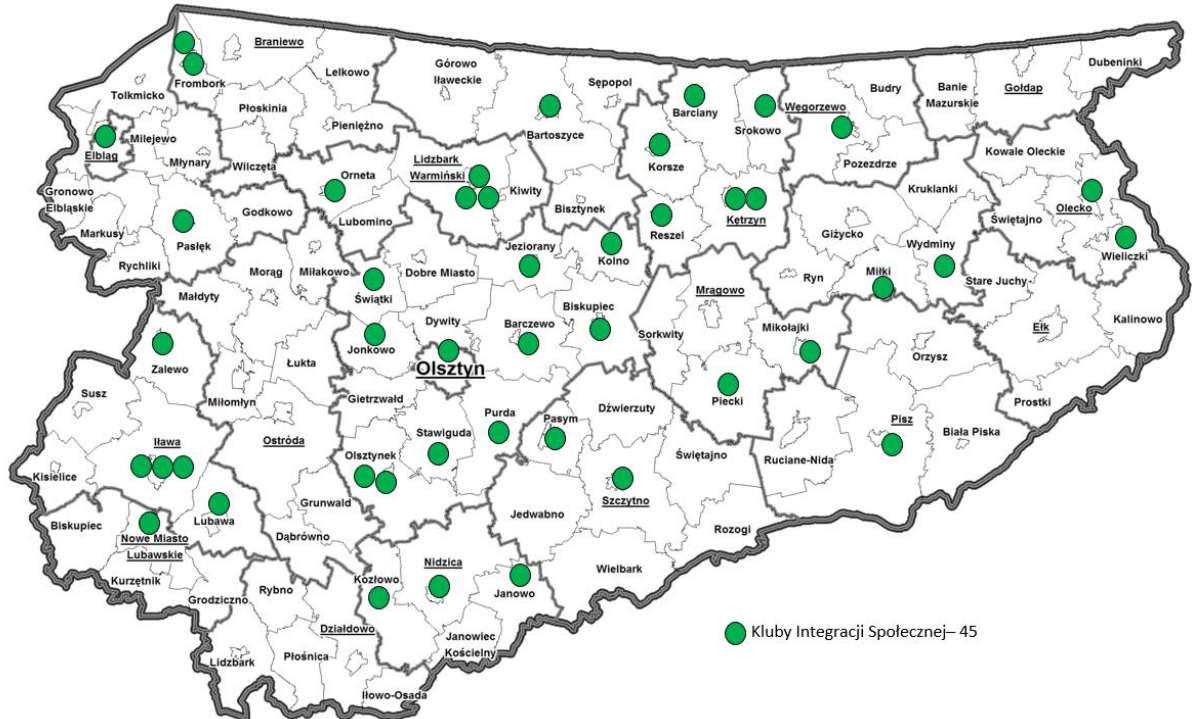
Mapa 11. Centra integracji społecznej wpisane do rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wg stanu na 31 grudnia 2022 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Innym instrumentem zapobiegania procesom wykluczenia społecznego osób i rodzin jest klub integracji społecznej (KIS), którego celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.

Mapa 12. Kluby Integracji Społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.

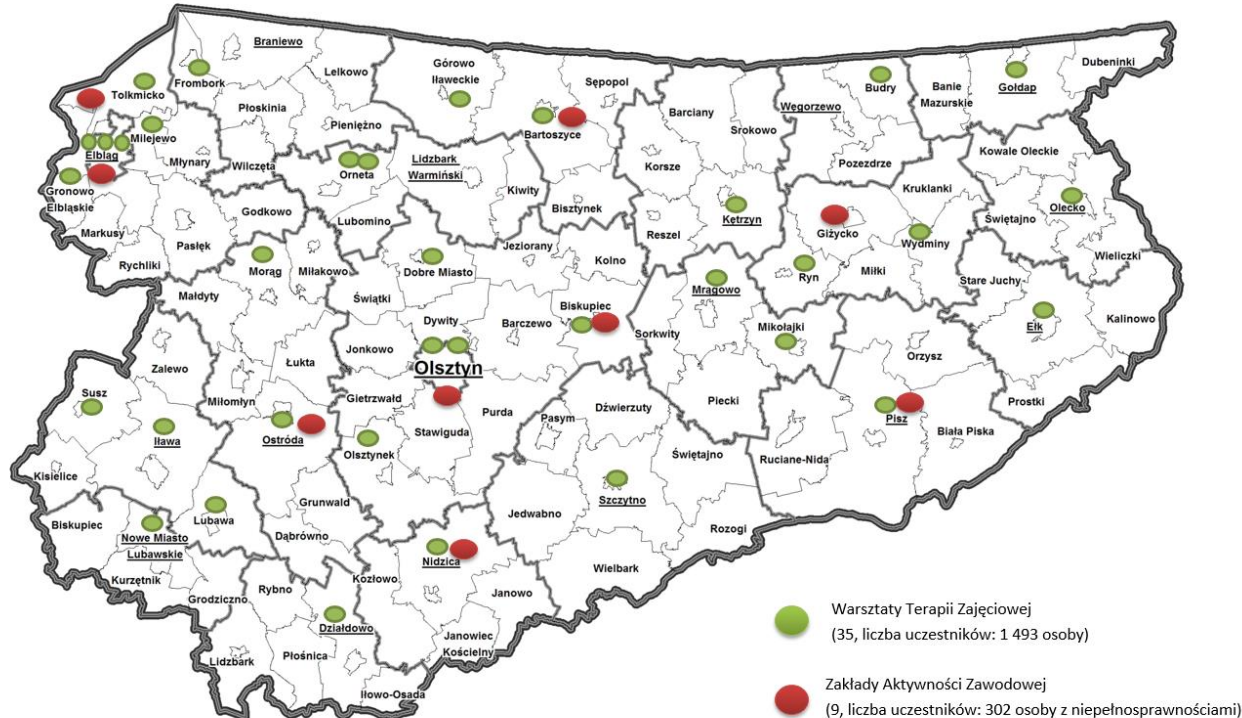
Źródło: opracowanie własne ROPS

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w 2022 roku funkcjonowało 45 klubów integracji społecznej.

Podmiotami mającymi na celu stwarzanie osobom z niepełnosprawnością możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej są warsztaty terapii zajęciowej (WTZ), których w województwie warmińsko-mazurskim wg OZPS i danych własnych ROPS w 2022 roku było 35. W danym okresie w warsztatach terapii zajęciowej uczestniczyły 1 493 osoby. Według prognoz na kolejny rok nie zakłada się uruchomienia nowych warsztatów terapii zajęciowej.

Z analizy danych nadesłanych przez gminy i powiaty do OZPS oraz także z danych własnych ROPS wynika, iż w 2022 roku na terenie województwa działało 9 zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), tj. w Olsztynie, Giżycku, Elblągu, Kamionku Wielkim k/Elbląga, Biskupcu, Bartoszcach, Ostródzie, Piszcu oraz w Nidzicy. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami ZAZ-ów to 302. W kolejnych latach nie planuje się utworzenia nowego ZAZ-u.

Mapa 13. Zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Oprócz wyszczególnionych powyżej zasobów instytucjonalnych pomocy i wsparcia na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonują ponadto inne podmioty, zabezpieczające potrzeby społeczne w tym zakresie, np. centra aktywności lokalnej, uniwersytety III wieku, kluby seniora, koła gospodyń wiejskich, młodzieżowe kluby integracji społecznej, świetlice socjoterapeutyczne oraz środowiskowe i in.

Tabela 6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia prowadzone przez powiat/gminę lub na zlecenie powiatu/gminy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny	Prognoza 2023
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba osób korzystających	1.	4 178	4 159	4 172
Liczba osób umieszczonych	2.	1 277	1 217	1 217
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3.	112	138	141
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba osób korzystających	4.	1 065	1 125	1 142
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5.	2	18	16
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba osób korzystających	6.	1 209	850	845
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7.	12	11	13

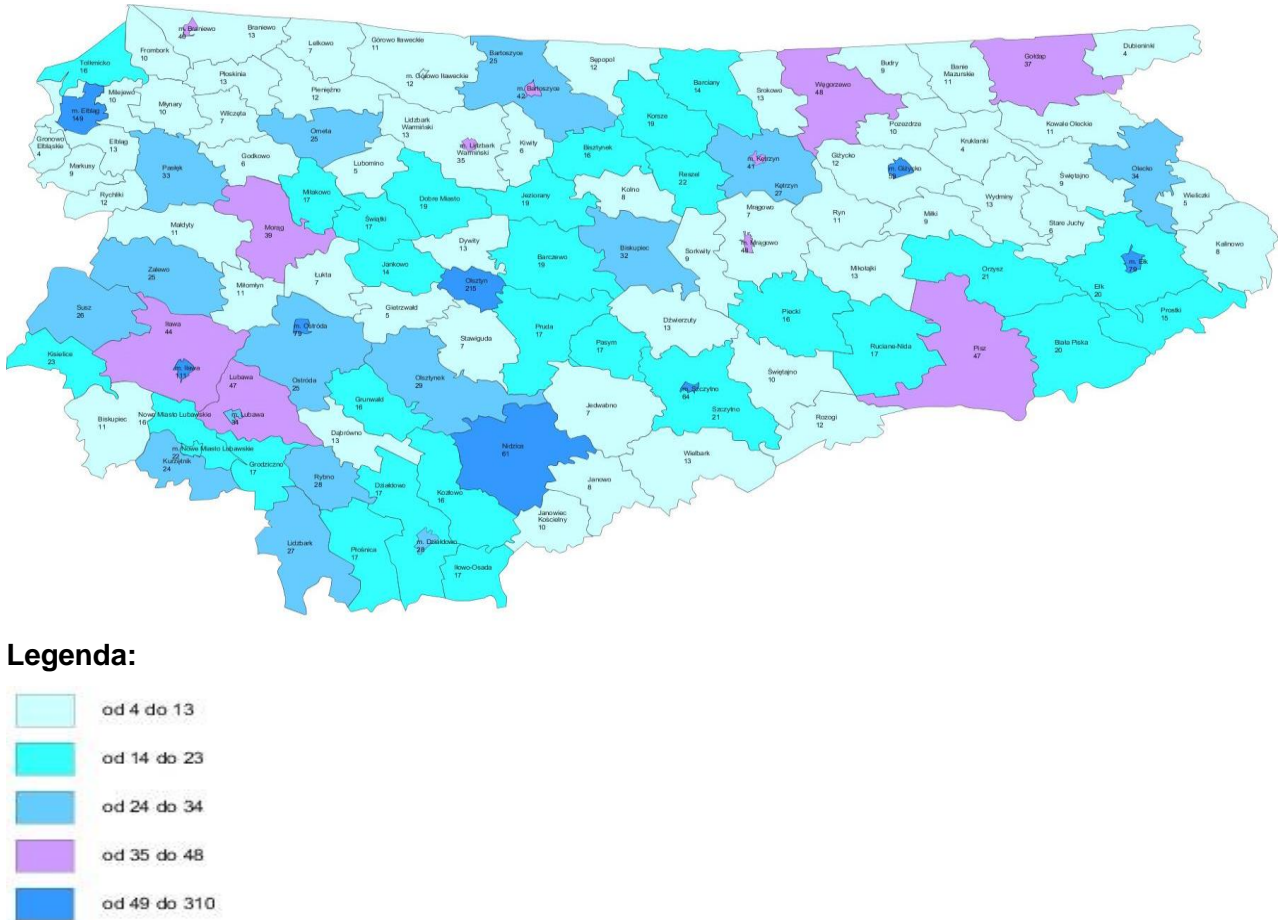
SCHRONISKA DLA OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI I SCHRONISKA DLA OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI				
Liczba osób korzystających	8.	652	648	656
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	9.	6	5	6
OGRZEWALNIE				
Liczba osób korzystających	10.	269	279	278
NOCLEGOWNIE				
Liczba osób korzystających	11.	506	578	558
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób korzystających	12.	4 086	4 171	4 167
Liczba osób umieszczonych	13.	935	854	842
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	14.	270	250	234
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15.	12	6	6
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba osób korzystających	16.	150	152	166
Liczba osób umieszczonych	17.	97	92	108
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	18.	11	10	11
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM				
Liczba osób korzystających	19.	482	727	719
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA				
Liczba osób korzystających	20.	2 044	1 782	1 858
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba osób korzystających	21.	1 222	1 648	1 655
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba osób korzystających	22.	971	947	947
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba osób korzystających	23.	28	28	21
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	24.	750	810	824
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	25.	1 518	1 926	1 719
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	26.	1 564	1 493	1 580
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	27.	305	302	330

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych ozps

1.7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

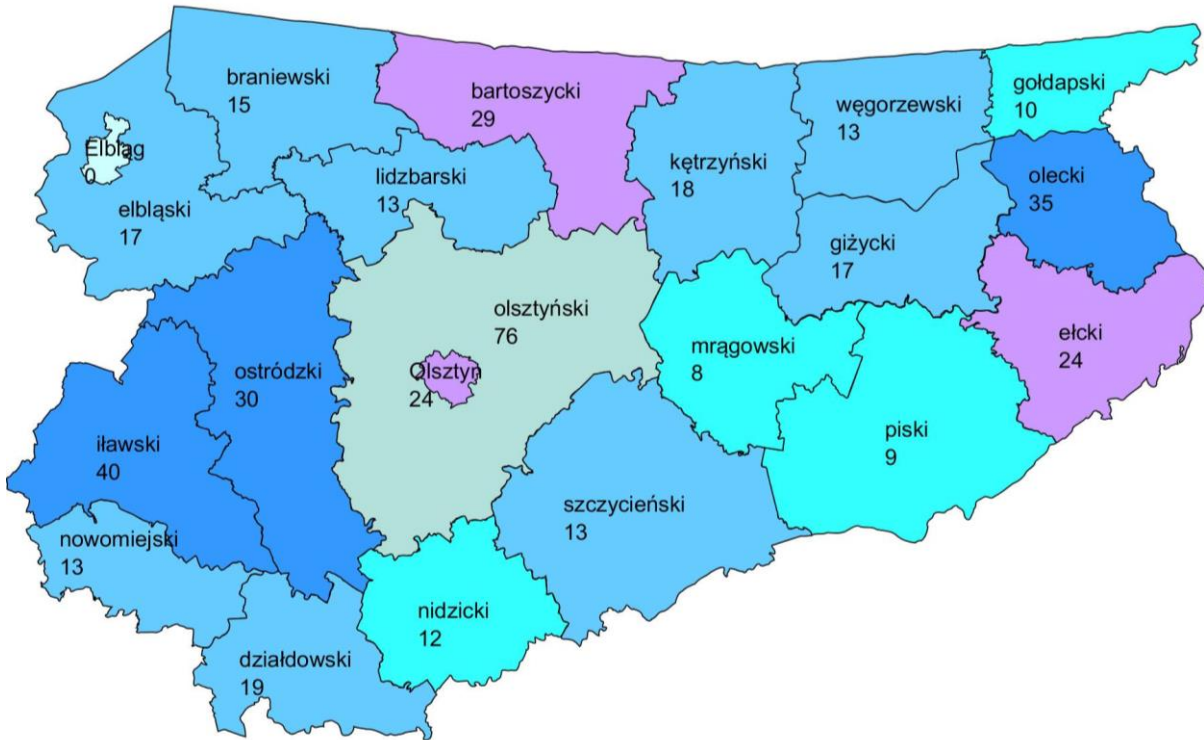
W województwie warmińsko-mazurskim w 112 ośrodkach pomocy społecznej i 4 centach usług społecznych oraz 19 powiatowych centrach pomocy rodzinie, według stanu na 31 grudnia 2022 roku na umowę o pracę zatrudnionych było łącznie 3 167 osób (sprawozdanie MRiPS-06 za 2022 r.). Na stanowiskach kierowniczych zatrudnionych było 269 osób (8% ogółu zatrudnionych). Pracowników socjalnych było ogółem 847 (tj. 26% ogółu zatrudnionych). Natomiast w kategorii pozostałych pracowników - wskazano 2 066 osób.

Mapa 14. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej i centrach usług społecznych w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2022 r.

Mapa 15. Zatrudnienie w powiatowych centrach pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)

Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2022 r.

Tabela 7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

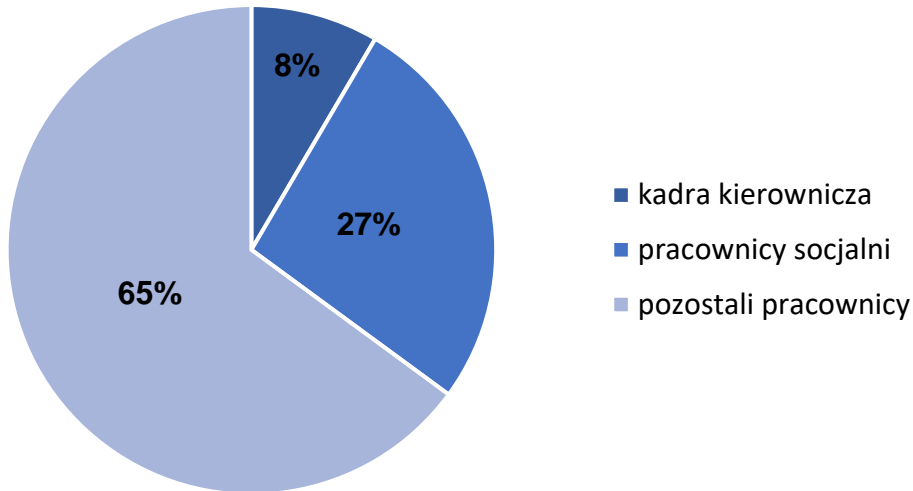
WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2021	Rok 2022
Liczba pracowników (ogółem)*		
Liczba pracowników	3197	3167 ↓
Kadra kierownicza		
Liczba pracowników	266	269 ↑
Pracownicy socjalni		
Liczba pracowników	882	847 ↓
Pozostali pracownicy		
Liczba pracowników	2063	2066 ↑

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-06 za 2022 r.

*liczba pracowników nie sumuje się, ponieważ jeden pracownik może wystąpić w kilku grupach.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę zatrudnienia w pomocy społecznej w rozkładzie procentowym.

Wykres 9. Struktura zatrudnienia w pomocy społecznej

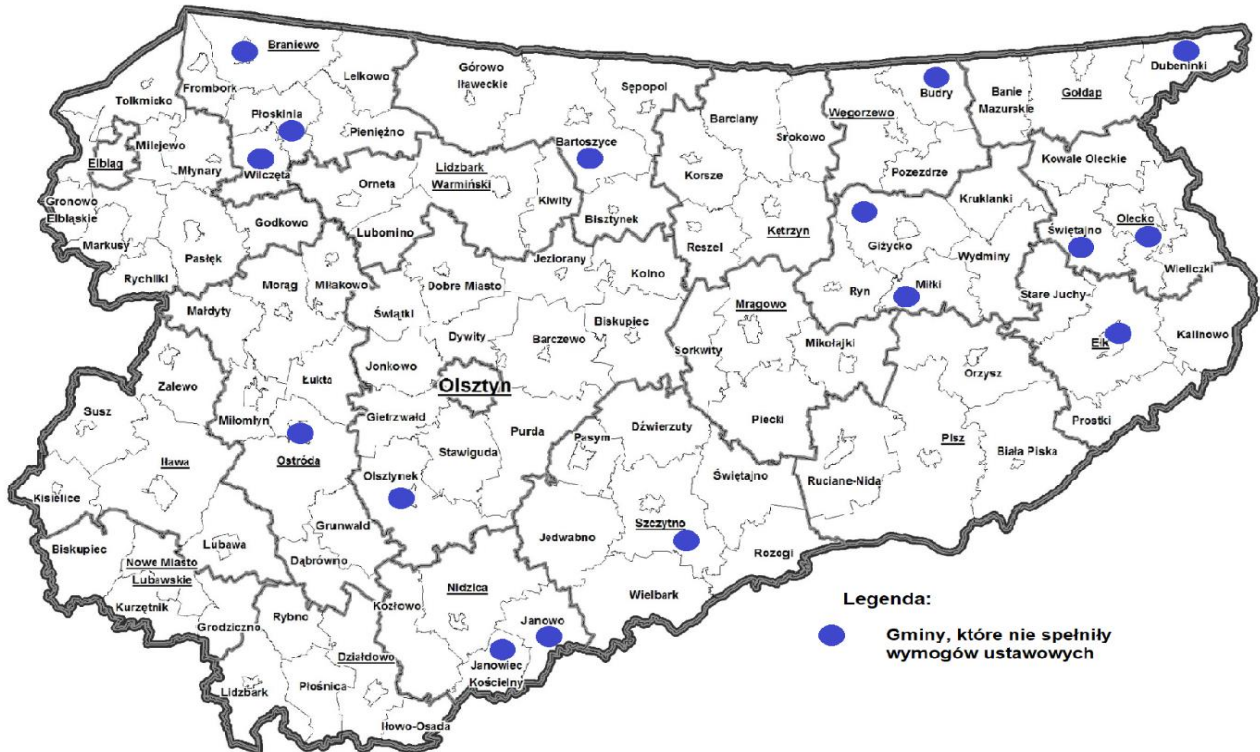
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-06 za 2022 r.

Najliczniejszą grupę pracowników zatrudnionych w OPS, CUS i PCPR stanowią pozostali pracownicy (65% ogółu kadry). Są to osoby pracujące między innymi w następujących obszarach: księgowość, kadry i płace, świadczenia rodzinne i alimentacyjne, praca z klientem pomocy społecznej m.in. psycholog, prawnik, obsługa informatyczna i inne.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej art. 110 ust. 11 „Ośrodek pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – centrum usług społecznych, zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.” W 2022 roku 16 gmin nie spełniło żadnego z ww. ustawowych wymogów (gmina wiejska Bartoszyce, gmina miejska Braniewo, Płoskinia, Wilczęta, gmina miejska Ełk, gmina wiejska Giżycko, Miłki, Janowiec Kościelny, Janowo, Olecko, Świętajno p. olecki, Olsztynek, gmina wiejska Ostróda, gmina wiejska Szczytno, Dubeninki, Budry). Wzrost o jedną gminę oraz zmiana gmin względem roku ubiegłego, nie spełniających ww. wymogów ustawy wynikać może m.in.: ze zmiany miejsca zatrudnienia pracownika socjalnego w danej gminie, przejścia pracownika socjalnego na emeryturę bądź też zwiększenia liczby mieszkańców na terenie danej gminy.

Mapa 16. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej i centrum usług społecznych pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących w stosunku jeden pracownik socjalny na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących

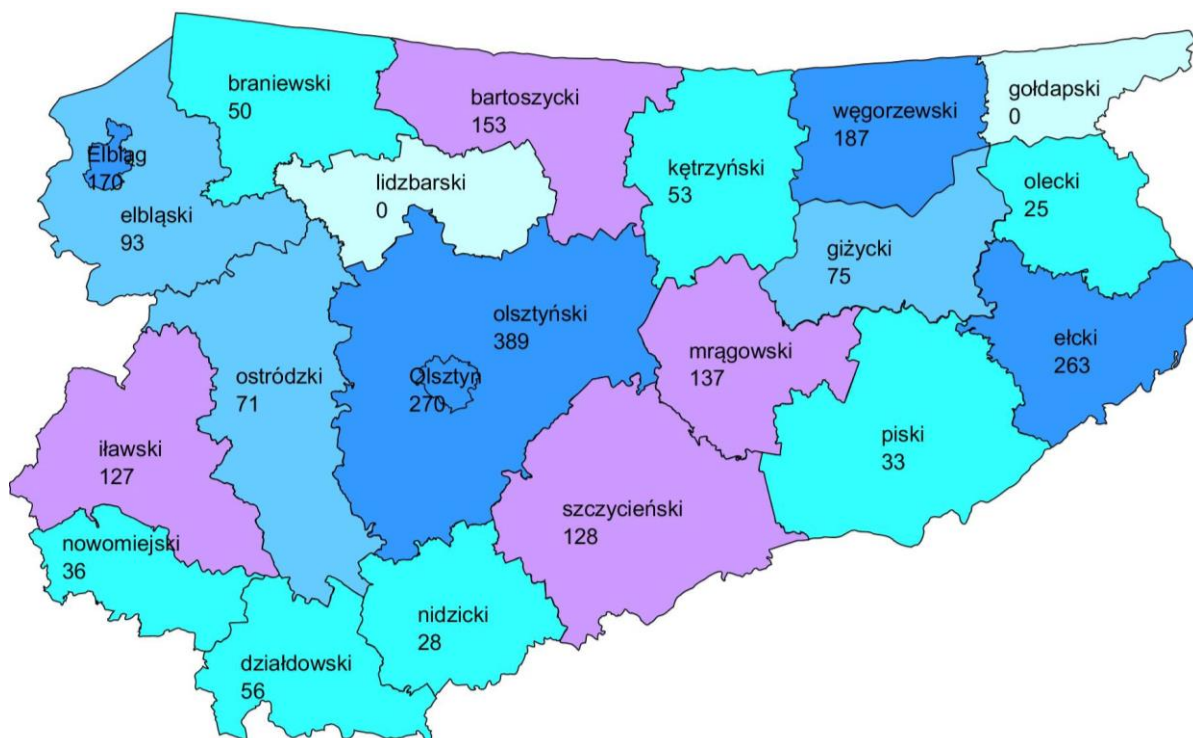

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-06 za 2022 r.

Zgodnie z ustawą ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych powinien zatrudniać nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Jak wynika ze sprawozdania MRiPS-06 na dzień 31 grudnia 2022 roku 8 gmin zatrudniało mniej niż 3 pracowników socjalnych (są to gminy: Dubieninki, Świętajno p. olecki, Budry, Płoskinia, Wilczęta, Janowo, Janowiec Kościelny, Miłki). Przedstawione dane mogą być w niektórych przypadkach obciążone błędem, gdyż nie zostali w nich uwzględnieni kierownicy ośrodków pomocy społecznej, którzy często w mniejszych ośrodkach pełnią rolę pracownika socjalnego.

Mapa 18. Zatrudnienie w domach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)

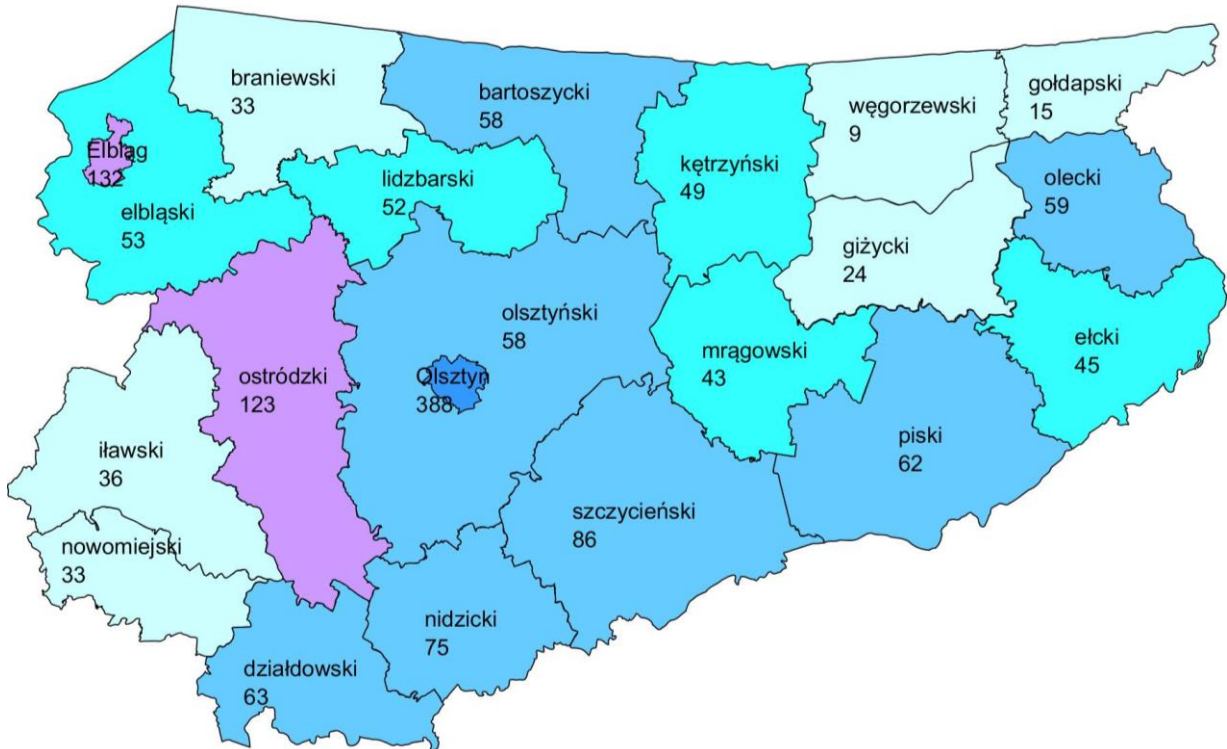
Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2022 r.

Mapa nr 19 przedstawia liczbę pracowników zatrudnionych w ośrodkach wsparcia znajdujących się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Mapa 19. Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)

Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2022 r.

Do ośrodków wsparcia, o których wyżej mowa zaliczamy: środowiskowe domy samopomocy (1148 osób), dzienne domy pomocy (143 osoby), domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (12 osób), schroniska dla osób bezdomnych (48 osób), schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (18 osób), kluby samopomocy (29 osób) oraz inne ośrodki wsparcia (103 osoby). Łącznie w ośrodkach wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku zatrudnionych było 1501 osób.

1.8. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego

W niniejszej części dokumentu przedstawione zostały wydatki związane z realizacją zadań z obszaru szeroko rozumianej polityki społecznej, przypisanych gminom i powiatom w ramach m.in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i innych.

Zadania własne oraz zlecone gmin i powiatów w zakresie polityki społecznej zostały przedstawione zgodnie z klasyfikacją budżetową w następujących działach: Dział 851 – Ochrona zdrowia, Dział 852 – Pomoc społeczna, Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oraz w Dziale 855 – Rodzina.

2 908 355 tys. zł

wysokość środków wydatkowanych przez samorzady gminne i powiatowe na zadania własne i zlecone w obszarze polityki społecznej, tj. spadek o 6,8%

W 2022 roku łączna wysokość środków wydatkowanych przez samorzady gminne i powiatowe na zadania własne i zlecone w obszarze polityki społecznej wyniosła 2 908 355 tys. zł i jest to spadek względem 2021 roku o 6,8%. Prognozy wskazują również spadek wydatków na politykę społeczną w najbliższym roku. W poniższej tabeli przedstawione zostały szczegółowe informacje o wysokości środków poniesionych na poszczególne działy.

Tabela 8. Wydatki gmin i powiatów województwa warmińsko-mazurskiego (poniesione i planowane) na zadania z zakresu polityki społecznej w latach 2021-2023, w zł

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	3 119 723 635	2 908 355 116	2 235 141 747
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	2	1 083 983	1 280 172	1 816 506
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	3	24 735 706	32 212 280	42 674 845
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	4	245 173 969	264 271 057	288 545 474
85203 - Ośrodki Wsparcia	5	95 320 161	109 328 533	108 161 307
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6	2 322 101	2 629 839	2 820 766
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające	7	4 401 994	4 800 183	5 741 111

Ocena zasobów pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego za 2022 rok

niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej				
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	8	57 576 696	56 701 097	65 885 911
85215 - Dodatki mieszkaniowe	9	29 497 921	35 440 049	38 009 018
85216 - Zasiłki stałe	10	48 362 163	51 286 135	53 555 994
85218 - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	11	20 313 358	23 040 641	26 131 419
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej	12	151 928 120	172 702 104	295 321 412
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	13	2 247 060	3 686 000	3 653 894
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	14	52 679 406	55 450 027	60 179 659
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	15	38 105 179	40 726 512	42 303 691
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	16	37 510	4 331 135	981 806
85232 - Centra Integracji Społecznej	17	1 748 865	2 290 457	2 596 431
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	18	0	104 174	0
85295 - Pozostała działalność	19	15 169 076	245 058 321	65 780 098
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	20	5 050 266	5 628 512	6 253 725
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	21	6 935 148	7 912 195	8 730 245
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	22	8 751 118	9 034 419	9 736 093
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	23	20 643 108	312 276 115	83 622 952
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	24	15 534 329	15 223 018	13 036 412
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	25	1 216 161	1 158 128	1 358 062

855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze	26	1 429 163 434	584 144 002	64 060 335
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	27	626 922 220	640 779 693	685 084 410
85504 - Wspieranie rodziny	28	14 773 517	16 145 847	18 484 171
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	29	31 276 286	36 977 160	51 501 649
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	30	204 104	237 560	276 313
85516 - Dzienni opiekunowie	31	678 700	1 059 646	1 064 600
85508 - Rodziny zastępcze	32	88 038 238	85 559 430	92 350 985
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	33	69 446 489	74 639 661	83 350 513
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	34	10 387 249	12 241 014	12 071 940
85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	35	0	0	0
85578 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	36	0	0	0

Najwięcej środków finansowych przeznaczanych na wszystkie zadania z zakresu polityki społecznej, wydatkowanych zostało na świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego tj. 640 779 tys. zł (22,0%). W tej kategorii odnotowano niewielki wzrost w stosunku do roku poprzedniego – o 2,2%. Kolejno, najwięcej środków zostało przeznaczonych na świadczenia wychowawcze 584 144 tys. zł (20,1%). Mimo to, nastąpił duży spadek procentowy w stosunku do roku 2021 – o 59,1%, gdyż od 1 stycznia

2022 r., zgodnie z wprowadzonymi zmianami do rządowego programu „Rodzina 500+” zmieniły się zasady naboru wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego. Według nowych zasad, obsługę przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz przyznawania świadczenia wychowawczego przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2022 roku nastąpił bardzo duży wzrost wydatków w dziale 85231 - Pomoc dla cudzoziemców (o ponad 4 mln 200 tys. zł, choć w stosunku do ogółu wydatków stanowiły one tylko 0,15%), co wynika z faktu, iż w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, wprowadzono pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę. Ponadto, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 marca 2022 r. wprowadzono dofinansowanie kosztów pobytu uchodźców z Ukrainy w Polsce, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wydatki w porównaniu do roku 2021 wzrosły też znacząco na pozostałą działalność w zakresie pomocy społecznej (Dział 85295) – o blisko 230 mln zł oraz na pozostałą działalność w zakresie polityki społecznej (Dział 85395) – o blisko 292 mln zł w stosunku do roku 2021. Stanowiły one po około 10% środków finansowych przeznaczanych na wszystkie zadania z zakresu polityki społecznej. Duży wzrost w tych działach wiąże się z szeregiem zmian, które polegały na wprowadzeniu przez rząd nowych zadań do realizacji przez samorządy, w tym ośrodki pomocy społecznej. W dniu 12 sierpnia 2022 r. weszła również w życie ustawa o dodatku węglowym. Dodatek węglowy miał wesprzeć gospodarstwa domowe, których głównym źródłem ogrzewania był węgiel kamienny, brykiet lub pelet. W dniu 20 września 2022 r. weszła w życie kolejna ustawa, o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw. Ustawa przewidywała m.in. dodatki dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania źródeł ciepła. Natomiast ustawa z dnia 7 października 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku, w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, wprowadziła dodatek elektryczny jako narzędzie stanowiące wsparcie dla gospodarstw domowych w przypadku, gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną. Część dodatków elektrycznych była wypłacana już w listopadzie i grudniu 2022 roku. Dodatkowo, w 2022 roku, na podstawie przyjętej 17 grudnia 2021 r. przez Sejm ustawy o dodatku osłonowym, wypłacano dodatek, mający zniwelować rosnące ceny energii, gazu i żywności. Dodatek osłonowy był wypłacany przez gminy i/lub ośrodki pomocy społecznej, które otrzymały dotacje z budżetu państwa.

Corocznie, na wysokim poziomie, utrzymuje się wysokość środków przeznaczanych na finansowanie kosztów pobytu osób umieszczanych w domach pomocy społecznej oraz utrzymanie DPS. W roku oceny wyniosła ona 264 271 tys. zł – wzrost do roku poprzedniego o 7,8%. Obowiązek współfinansowania kosztów pobytu mieszkańców danej gminy w DPS wciąż powoduje wysokie wydatki na realizację tego zadania – 9,1% całego budżetu na politykę społeczną.

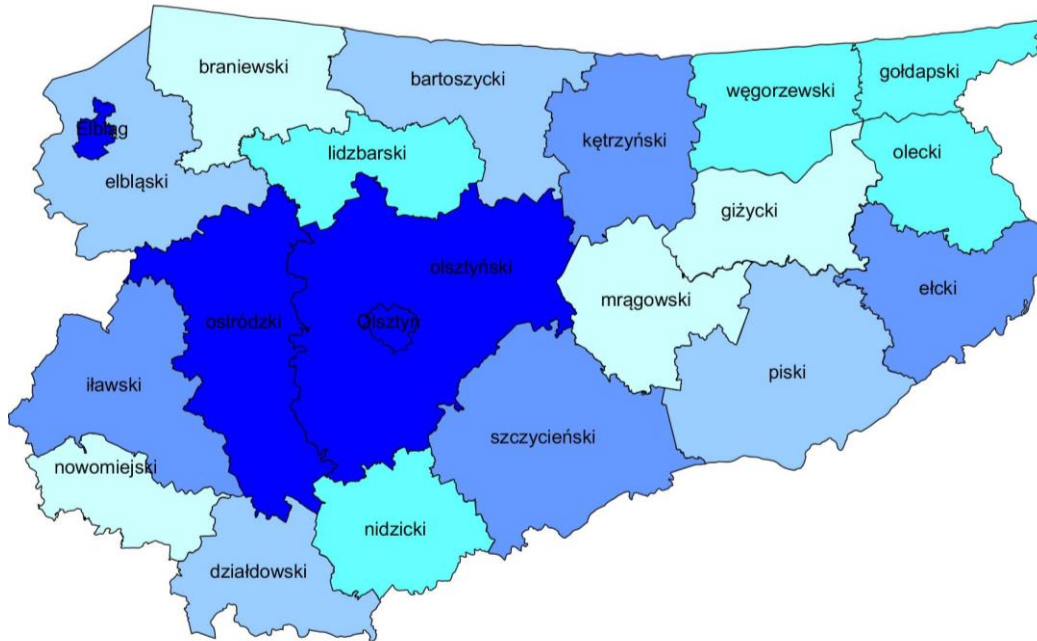
Wysoki procentowy wzrost wydatków odnotowano w 2022 roku w dziale 85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej – o 64% w stosunku do roku ubiegłego (z 2 247 060 zł w roku 2021 do 3 686 000 zł w roku 2022), na co największy wpływ miał projekt realizowany przez powiat olecki związany z rozwojem sieci mieszkań chronionych. W ramach projektu zakupiono i wyposażono 2 mieszkania chronione wspierane z Programu „Za życiem”. Ponadto, wysoki wzrost wydatków nastąpił w Rozdziale 85516 - Dzienni opiekunowie – o 56,1% w stosunku do roku ubiegłego (z 678 700 zł w roku 2020 do 1 059 646 zł w roku 2021), na co wpływ ma ciągły rozwój tej formy wsparcia. Przykładowo gmina miejska Bartoszyce w 2022 roku otworzyła kolejny, czwarty punkt opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zatrudniła 4 dodatkowych dziennych opiekunów (wzrost z 12 do 16 osób).

Największy spadek wydatków względem 2021 roku, z wyjątkiem świadczeń wychowawczych odnotowano w Rozdziałach: 85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym (o 4,8%) i 85508 - Rodziny zastępcze (o 2,8%).

Poniżej przedstawiono mapę z rozkładem wysokości środków finansowych w podziale na powiaty.

Mapa 20. Wysokość środków finansowych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej wydatkowane przez JST w 2022 roku w województwie warmińsko-mazurskim

Legenda

Źródło: opracowanie własne

Największe środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej wydatkowano w mieście Olsztyn i Elbląg, powiecie olsztyńskim i ostródzkim. Najmniejszą kwotę wydano w powiatach węgorzewskim, lidzbarskim, gołdapskim, oleckim i nidzickim.

1.9. Aktywność projektowo-konkursowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

Poza ustawowymi zadaniami z zakresu pomocy społecznej, samorządy gminne i powiatowe realizują wiele innych programów i projektów, których zasadniczym celem jest poprawa sytuacji zawodowej, społecznej i rodzinnej, w tym polepszenie warunków życia

osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Tego typu projekty realizowane są zwłaszcza przez instytucje pomocy społecznej, administrację samorządową, organizacje pozarządowe i instytucje rynku pracy.

W niniejszym dziale przedstawiono informacje odnoszące się do projektów i programów z zakresu pomocy i integracji społecznej realizowanych przez gminy, powiaty oraz organizacje pozarządowe działające na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Przedstawione dane odnoszą się do informacji o liczbie osób objętych działaniami w ramach:

- projektów współfinansowanych lub finansowanych ze środków unijnych,
- programów resortowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Tabela 9. Projekty współfinansowane ze środków unijnych, realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Wyszczególnienie	Rok 2021	Rok oceny
PROJEKTY WSPÓŁFINANSOWANE Z EFS		
Liczba realizowanych projektów przez gminy i powiaty rozpoczętych w danym roku	54	15
Ogółem liczba osób objętych ww. projektami	1342	480
Liczba realizatorów ww. projektów	44	15
Łączna kwota przekazanych zaliczek ze środków EFS	31 737 590	6 233 558

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Systemu SL 2014

Liczba realizowanych projektów finansowanych ze środków unijnych w roku oceny zmalała znacznie tj. z 54 w roku 2021 do 15 w roku 2022, co wynika z kończącego się okresu programowania.

Realizatorami projektów w 2022 r. było 15 gmin i powiatów. Liczba uczestników projektów zmalała w znacznym stopniu w porównaniu z rokiem poprzedzającym rok oceny, tj. z 1342 do 480 osób. Analogicznie kwota dofinansowania również znacznie zmalała.

Oprócz funduszy europejskich źródłem pozyskiwania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań na rzecz osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, są konkursy/programy ogłaszane przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

Wpływ na duże zainteresowanie środkami Ministra Rodziny i Polityki Społecznej może mieć wymiana doświadczeń pomiędzy samorządami, które od lat z powodzeniem ubiegają się i otrzymują środki wspierające realizację istotnych zadań z zakresu polityki społecznej.

Największą aktywność zanotowano w ramach programu MRiPS dotyczącego wspierania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dożywiania. Wysoką aktywność zanotowano w ramach programu/konkursu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, „Opieka 75+” oraz „Opieka wytchnieniowa”. Najniższą aktywność zanotowano natomiast w ramach programu „Pokonać bezdomność”. Program „Maluch+” nie był realizowany w 2022 r. Całość zestawienia dotyczącego realizowanych programów i konkursów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Informacja nt. podmiotów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, które uzyskały dofinansowanie w ramach konkursów i programów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w 2022 roku.

Wyszczególnienie	Rok 2021	Rok oceny
„ASYSTENT RODZINY NA ROK 2022”		
Liczba osób objętych konkursami	57	33
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	38	24
Łączna kwota dofinansowania	103 321 zł	100 140 zł
„SENIOR + NA LATA 2021-2025”		
Liczba osób objętych konkursami	531	529
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	16	27
Łączna kwota dofinansowania	1 844 427 zł	1 884 968 zł
„MALUCH+ 2022-2029”		
Liczba osób objętych konkursami	1 682	*
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	73	*
Łączna kwota dofinansowania	6 009 531 zł	*
„OD ZALEŻNOŚCI DO SAMODZIELNOŚCI” edycja 2022		
Liczba osób objętych konkursami	180	70
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	2	3
Łączna kwota dofinansowania	97 735 zł	245 780 zł
„ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ” edycja 2022		
Liczba osób objętych konkursami	501	1 112
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	31	51
Łączna kwota dofinansowania	3 728 582 zł	14 949 395 zł
„OPIEKA 75+”		
Liczba osób objętych konkursami	788	892
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	37	37
Łączna kwota dofinansowania	2 263 028 zł	2 805 059 zł
„POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU NA LATA 2019-2023” Moduł I i II edycja 2022		
Liczba osób objętych programem	62 628	54 874
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	116	116
Łączna kwota dofinansowania	29 130 200 zł	31 063 900 zł
„POKONAĆ BEZDOMNOŚĆ” edycja 2022		
Liczba osób objętych programem	Osoby w kryzysie bezdomności/ zagrożone kryzysem bezdomności	300
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	2	1
Łączna kwota dofinansowania	210 000 zł	120 400 zł
„CENTRA OPIEKUŃCZO-MIESZKALNE” rok 2022		
Liczba osób objętych programem	8	68
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	3	4
Łączna kwota dofinansowania	3 887 002 zł	3 462 042 zł
„OPIEKA WYTCHNIENIOWA” edycja 2022		
Liczba osób objętych programem	350	347
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	28	30
Łączna kwota dofinansowania	1 272 291 zł	2 364 728 zł

„PROGRAM ROZWOJU RODZINNYCH DOMÓW POMOCY” edycja 2022		
Liczba osób objętych programem	*	86
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	24
Łączna kwota dofinansowania	*	867 719 zł

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

* program nie był realizowany

1.10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia

Realizując zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organy administracji publicznej mogą wspierać lub powierzać realizację zadań publicznych, mających charakter działalności pożytku publicznego, organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom. Sferę zadań mających charakter działalności pożytku publicznego, określa art. 4 ust. 1 ww. ustawy, który wymienia 34 rodzaje zadań możliwych do zlecenia organizacjom pozarządowym.

Podjętą w 2022 r. współpracę samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi w zakresie polityki społecznej obrazuje tabela nr 10.

Jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej w sporządzonych sprawozdaniach jednostkowych, jako najczęściej występujące obszary współpracy wykazały:

1. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej (48);
2. Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (36);
3. Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami (32);
4. Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób (29).

Najczęściej podejmowaną formą współpracy finansowej jest zlecenie zadań w trybie działalności pożytku publicznego.

Zlecenie zadań w trybie działalności pożytku publicznego

Zlecenie realizacji ww. zadań w trybie działalności pożytku publicznego odbywa się najczęściej po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

Na 107 jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej (w tym miasto Elbląg i Olsztyn wykonujące zadania gminy i powiatu), które wypełniły ankietę w systemie LIME 62 wykazały współpracę ich samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia zadań w trybie działalności pożytku publicznego. Należy wyciągnąć wniosek, że w dalszym ciągu jest to najczęściej stosowana forma współpracy samorządów lokalnych (57,94% samorządów) z organizacjami pozarządowymi. W 2021 było to 80 samorządów (66%).

W roku 2021 gminy i powiaty w województwie warmińsko-mazurskim zawarły 847 umów z 582 organizacjami pozarządowymi na realizację zadań w ww. obszarach. Największą aktywnością w 2022 r. w tym zakresie wykazała się gmina miejska Kętrzyn (137 umów), Miasto Elbląg (78 umów) oraz gmina miejska Bartoszyce (47 umów).

Z reguły te same jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły umowy z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w 2022

roku, zaplanowały tego typu działania również w roku 2023 – planuje się zawarcie 883 umów z 631 organizacjami.

Łączna kwota dotacji przekazanych w 2022 r. przez samorządy lokalne na zlecenie zadań w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w obszarze pomocy i wsparcia, wyniosła ponad 88 688 tys. zł. Jest to wartość o ponad 17 mln zł niższa niż w roku 2021. W prognozach na 2023 rok przewiduje się, że łączna kwota przekazanych dotacji wyniesie 90 429 tys. zł.

Wysokość środków przekazanych przez poszczególne samorządy lokalne w 2022 r. była bardzo zróżnicowana, przy czym najniższa suma przekazanych wówczas dotacji wyniosła 3 500 zł (gmina wiejska Dubeninki), a najwyższa 29 669 tys. zł (Miasto Olsztyn).

Zlecenie zadań w trybie zamówień publicznych

W 2022 r. 22 samorządy lokalne zleciły zadania organizacjom pozarządowym w trybie zamówień publicznych. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania wzrosła, z 45 w roku 2021 do 61 w roku 2022. Łączna wartość przekazanych środków wyniosła 5 014 tys. zł i była niższa o 651 tys. zł od roku 2021. Prognozy na rok 2023 przedstawiają się następująco: 22 samorządy planują zlecić zadania w trybie zamówień publicznych 52 organizacjom pozarządowym i przekazać na te zadania ponad 5 247 tys. zł.

W powyższym trybie w 2022 roku zlecano głównie usługi opiekuńcze oraz udzielanie schronienia wraz z usługami dla osób w kryzysie bezdomności. Nowatorskim zadaniem zleconym w Elblągu były usługi transportowe tzw. „Ecusowe Taxi”.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

W roku 2022 dwadzieścia trzy samorządy gminne i powiatowe (2021 r. - 25 samorządów) zleciły realizację usług opiekuńczych o łącznej wartości przekazanych dotacji ponad 18 195 tys. zł. Zawarto w tym celu umowy z 32 podmiotami trzeciego sektora. Najwyższą wartość dotacji na zlecenie usług opiekuńczych wykazały gminy miejska Elbląg i Olsztyn, odpowiednio 5 250 tys. zł i 4 350 tys. zł. W kwestii liczby organizacji, którym zostaną zlecone usługi opiekuńcze prognozy na 2023 r. pozostają na bardzo zbliżonym poziomie. Planowany jest niewielki wzrost łącznej wartości przekazanych dotacji do 20 561 tys. zł.

W roku 2022 cztery samorządy zleciły organizacjom pozarządowym realizację specjalistycznych usług opiekuńczych. Od 2014 roku niezmienna jest niewielka liczba podmiotów trzeciego sektora, z którymi zawierane są umowy na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych. Wartość przekazanych w 2022 r. dotacji wykazana przez gminy to blisko 1 069 tys. zł. Ogólna kwota dotacji przekazanych podmiotom trzeciego sektora w województwie warmińsko-mazurskim na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych w roku oceny była niższa o 705 tys. zł od roku poprzedniego, tj. z 1 773 tys. rozdysponowanych w 2021 roku do 1 068 tys. przekazanych w 2022 r. W prognozach na 2023 rok również cztery samorządy planują zlecenie organizacjom pozarządowym specjalistycznych usług opiekuńczych. Planowany jest spadek łącznej wartości dotacji do kwoty 985 tys. zł. Zlecenie specjalistycznych usług opiekuńczych jest najmniej powszechną formą współpracy. Wynika to z faktu, iż w wielu środowiskach lokalnych nie występuje zapotrzebowanie na tego typu usługi.

Prowadzenie placówki pomocy społecznej

W roku 2022 prowadzenie placówek pomocy społecznej zlecono 29 organizacjom pozarządowym na łączną kwotę przekazanych dotacji 39 556 tys. zł. Najwięcej środków, tj. ponad 21 174 tys. zł wydatkowano w gminie miejskiej Olsztyn, gdzie w celu prowadzenia placówek pomocy społecznej zawarto umowy z 10 podmiotami trzeciego sektora. Prognozy na 2023 r. są bardzo zbliżone do sytuacji w 2022 r.

Warto pamiętać, że współpraca jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim z organizacjami pozarządowymi często przybiera postać pozafinansową i polega m.in. na działaniach w zakresie dostarczania i dystrybucji żywności, zabezpieczenia podopiecznych w odzież, leki, środki opatrunkowe i higieniczne, współorganizowaniu konferencji, szkoleń, spotkań integracyjnych, pikników, zbiórek żywności itp.

Tabela 11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza rok po ocenie
ZLECENIA W TRYBIE DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	1	654	582	631
Liczba zleceń / umów	2	941	847	883
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	3	106 366 937	88 688 340	90 429 750
ZLECENIA W TRYBIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	4	45	61	52
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	5	5 665 072	5 014 036	5 247 301
WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ				
Usługi opiekuńcze				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	6	28	32	33
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	7	20 669 110	18 194 876	20 560 953
Specjalistyczne usługi opiekuńcze				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	8	9	4	4
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	9	1 733 858	1 068 924	985 179
Prowadzenie placówki pomocy społecznej				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	10	30	29	29
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	11	42 664 524	39 556 228	40 506 862

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych ozps i systemu Lime

2. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W KONTEKŚCIE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

2.1. Opracowywanie i wdrażanie programów wojewódzkich

Realizacja polityki społecznej w województwie warmińsko-mazurskim opiera się o założenia *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030*, będącej kluczowym dokumentem programowym i istotnym narzędziem w realizacji regionalnej polityki społecznej. Opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii polityki społecznej jest zadaniem obowiązkowym samorządu województwa. Stanowi ona integralną część strategii rozwoju województwa. W sposób kompleksowy i długofalowy określa cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki niezbędnych do podjęcia działań, jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby i ma służyć rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego województwa.

W roku 2022 realizacja zapisów *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030* odbywała się w oparciu o następujące programy wojewódzkie i działania:

A. Warmińsko-Mazurski Program Polityki Prorodzinnej na lata 2022–2026

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizując zapisy ustawy o samorządzie województwa, dotyczące polityki prorodzinnej, Uchwałą Nr 62/718/22/VI z dnia 13 grudnia 2022 r. przyjął „Warmińsko-Mazurski Program Polityki Prorodzinnej na lata 2022–2026”.

Kluczowym przedsięwzięciem realizowanym przez Samorząd Województwa w ramach ww. programu są Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny. Odbywają się one corocznie od 1999 roku na przełomie maja i czerwca. Ich celem jest wspieranie i integracja rodzin oraz społeczności lokalnych. XXIV Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny w 2022 r. przebiegały pod hasłem „Rodzina z wartościami to silna rodzina”. Rozpoczęły się 13 maja 2022 r. uroczystą Inauguracją w Kuźni Społecznej w Olsztynie, a zakończyły 6 czerwca 2022 r. w Srokowie.

Podczas Dni Rodziny odbyło się wiele wydarzeń skierowanych do mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego. Szczególnie popularne były imprezy plenerowe, festyny, pikniki, zawody sportowe. Ponadto w ramach tego przedsięwzięcia odbyły się trzy konkursy wojewódzkie, których uczestnikami byli młodzi ludzie, zamieszkujący różne zakątki Warmii i Mazur. Stanowiły one okazję do wyeksponowania młodych talentów w kilku obszarach. Wojewódzki Konkurs Plastyczny i Grafiki Komputerowej oraz Wojewódzki Konkurs Literacki, pozwoliły na ujawnienie artystycznych uzdolnień młodzieży natomiast Samorządowy Konkurs Nastolatków *8 Wspaniałych* był okazją do promowania pozytywnych, prospołecznych postaw i działań młodzieży na rzecz najbliższego otoczenia: grupy rówieśniczej, sąsiadów, osiedla, szkoły. Konkursy cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem czego dowodem było liczne grono laureatów. Część z nich została wyróżniona nagrodami Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

B. Program pn. „Warmia i Mazury Dla Dużej Rodziny”

Uchwałą Nr XVII/404/16 z dnia 31 maja 2016 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął program pn. „Warmia i Mazury Dla Dużej Rodziny”. Zakłada on stworzenie katalogu miejsc przyjaznych rodzinie – placówek, instytucji, firm proponujących tańsze usługi, produkty i artykuły rodzinom wielodzietnym, których status został

potwierdzony Ogólnopolską Kartą Dużej Rodziny. Każdy członek rodziny wielodzietnej posiadający Kartę Dużej Rodziny może korzystać ze specjalnej oferty Partnerów Programu, których lista dostępna jest na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W oparciu o zawarte z Partnerami Programu porozumienia, członkom rodzin wielodzietnych przysługują uprawnienia, m.in. w postaci tańszych biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, zniżek na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz uprawnienia w zakresie oferty rekreacyjnej, turystycznej i innej. W przedsięwzięciu biorą udział instytucje i firmy otwarte na inicjatywy społeczne i przyjazne rodzinie.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. do programu „Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny” przystąpiło 43 partnerów. Łączna liczba osób, które skorzystały z szeregu ulg/uprawnień w roku 2022 wyniosła 36 105.

C. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2022

Uchwałą nr XXXIII/723/17 z dnia 28 grudnia 2017 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął „Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022”. Program realizowany był we współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami i placówkami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny. W ramach realizacji ww. programu podejmowano szereg działań i inicjatyw mających na celu wzmocnienie rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie. Jednym ze sposobów realizacji założeń programu była Warmińsko-Mazurska Konferencja z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, którą przygotowywał Samorząd Województwa. W 2022 r. konferencję zorganizowano po raz siódmy. Podobnie jak w latach poprzednich, była ona okazją do uhonorowania rodzin zastępczych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego statuetką okolicznościową „Diament Dobroci i Serca.”

WARMIŃSKO-MAZURSKI OŚRODEK ADOPCYJNY W OLSZTYNIE

W oparciu o zapisy Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach zadania zleconego z zakresu administracji rządowej powołał z dniem 31 grudnia 2011 roku nową jednostkę organizacyjną – Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie. Funkcjonuje on od 1 stycznia 2012 r. wraz z filiami w Ełku i Elblągu. Ośrodek prowadzi Wojewódzki Bank Danych o dzieciach z terenu województwa oczekujących na przysposobienie.

Zadania Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego:

1. Przysposobienia dzieci w 2022 roku

W 2022 roku Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie kontynuował działania zmierzające do zabezpieczenia środowiska rodzinnego jak największej liczbie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, które zostały zgłoszone do Ośrodka. Dla 89 dzieci pozyskano rodziny przysposabiające (przysposobienia krajowe).

Tabela 12. Liczba przysposobionych dzieci w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 r. w podziale na wiek, płeć oraz miejsce pobytu przed przysposobieniem.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba dzieci			
		Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
1.	Dzieci przysposobione, z tego w wieku:	32	16	41	89
1.1.	poniżej 1 roku	5	2	2	9
1.2.	od 1 roku do 4 lat	19	7	22	48
1.3	od 5 do 9 lat	4	6	15	25
1.4	10 i więcej lat	4	1	2	7
2.	Dzieci przysposobione, z tego:	32	16	41	89
2.1.	dziewczęta	14	8	19	41
2.2.	chłopcy	18	8	22	48
3.	Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	0	0	2	2
4.	Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	32	16	41	89
4.1.	w pieczy instytucjonalnej	6	2	1	9
4.2.	w rodzinnej pieczy zastępczej	26	14	40	80
4.3	w rodzinie biologicznej	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS

W stosunku do roku 2021 liczba dzieci przysposobionych w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła o 6 dzieci (rok 2021 - 83 dzieci).

2. Działania merytoryczne

W 2022 roku do Ośrodka zgłosiły się 44 rodziny z zamiarem ubiegania się o przysposobienie dziecka. Wstępnej oceny, mającej na celu zakwalifikowanie kandydatów na szkolenie, dokonano dla 17 rodzin (Olsztyn – 8 i 2 osoby samotne, Ełk – 3, Elbląg – 4). Przeprowadzono 42 wywiady adopcyjne.

Tabela 13. Działania merytoryczne Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2022 roku.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
1.	Poradnictwo prowadzone przez ośrodki adopcyjne dla:	75	38	20	133
1.1	rodzin/osób samotnych zgłaszających gotowość przysposobienia	75	38	20	133
1.2	rodzin naturalnych, w tym kobietom w ciąży sygnalizującym zamiar pozostawienia dziecka po urodzeniu	0	0	0	0
2.	Szkolenia prowadzone przez ośrodki adopcyjne	19 osób	6 osób	0	25 osób

	dla kandydatów na rodziny przysposabiające				
3.	Posiedzenia w sprawie okresowej oceny sytuacji dziecka, w tym:	1 398 + 124 konsultacje telefoniczne	1 060 + 716 konsultacji telefonicznych	330 + 61 konsultacji telefonicznych	2 788+ 901 konsultacji telefonicznych
4.	Dzieci, których sprawy były tematem posiedzeń	1 997 + 308 omówiono na konsul. telef.	1 383 + 911 omówiono na konsul. telef.	657 + 212 omówiono na konsul. telef.	4037 + 1431 omówiono na konsul. telef.
5.	Opinia kwalifikacyjna dla kandydata do przysposobienia dziecka	12	5	2	19
6.	Dzieci zgłoszone do Ośrodka z uregulowaną sytuacją prawną	180	59	107	346
7.	Kwalifikacja dziecka do przysposobienia	64	15	40	119
8.	Dzieci, w stosunku do których złożono wnioski o przysposobienie do sądu.	32	16	41	89
9.	Dzieci przysposobione w przysposobieniu krajowym	32	16	41	89
10.	Dzieci przysposobione zakwalifikowane do przysposobienia zagranicznego	0	0	0	0
11.	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w postępowaniu postadopcijnym	26	20	28	74
12.	Prowadzenie Wojewódzkiego Banku Danych				
12.1	Karty dzieci zgłoszonych do WBD Olsztyn z kraju.				637
12.2	Karty dzieci zgłoszonych do WBD – wszystkie Ośrodki w kraju przez W-MOA w Olsztynie				92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS

3. Pozostałe zadania:

W ramach promocji idei adopcji w 2022 roku Ośrodek podjął następujące działania:

1. W W-MOA w Olsztynie zorganizowano konkurs plastyczny „Moja Babcia Mój Dziadek” skierowany do dzieci w każdym wieku.
2. W marcu 2022 roku w siedzibie W-MOA w Olsztynie, odbyło się spotkanie dyrektorów powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz miejskich ośrodków pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego nt. „Merytoryczne aspekty współpracy w celu sprawnego przeprowadzenia procesu kwalifikacji dzieci do przysposobienia”.

3. W ramach nawiązanej współpracy z Uniwersytetem Warmińsko – Mazurskim w siedzibie Ośrodka w Olsztynie trzykrotnie gościli studenci Wydziału Nauk Społecznych. Podczas spotkań Dyrektorka Ośrodka zapoznała przyszłych pedagogów ze specyfiką pracy ośrodka adopcyjnego i ideą rodzicielstwa adopcyjnego oraz procesem przygotowania kandydatów na rodziców adopcyjnych. Studenci uczestniczyli również w warsztatach prowadzonych przez pedagogów W-MOA, których celem było spojrzenie z perspektywy dziecka na straty w rodzinie biologicznej i wskazanie drogi ich zalecenia w postaci zbudowania mocnej więzi w rodzinie adopcyjnej. We współpracy z Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Elblągu, kierownik Filii W-MOA w Elblągu zapoznał studentów III roku pedagogiki opiekuńczo – wychowawczej z problematyką adopcji i specyfiką działalności Ośrodka.
4. W marcu 2022 r. w ramach promowania idei adopcji w MeloRadio wyemitowano informację o „Dniu Otwartym” w siedzibie W-MOA w Olsztynie oraz filiach w Ełku i Elblągu. Ponadto pedagogożka i psycholożka Ośrodka w Olsztynie udzieliły w MeloRadio wywiadu dotyczącego wspierania kandydatów w procesie adopcyjnym oraz rodziców adopcyjnych na każdym etapie rodzicielstwa.
5. Z okazji Jubileuszu 10-lecia W-MOA Dyrektorka Ośrodka udzieliła wywiadu dla Radia Olsztyn, TVP 3 Olsztyn oraz Telewizji Kopernik, w którym przedstawiła działalność Ośrodka realizowaną na przestrzeni 10 lat oraz podzieliła się doświadczeniem z pracy z kandydatami na rodziców adopcyjnych, potrzebami dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia oraz trudnościami z jakimi zmagają się rodzice adopcyjni. Ponadto Dyrektorka i Wicedyrektorka W-MOA gościły w Programie Opinie w TVP3 Olsztyn.
6. W kwietniu w siedzibie W-MOA w Olsztynie odbyły się Rodzinne Warsztaty Wielkanocne, podczas których rodzice adopcyjni razem z dziećmi wykonali własnoręcznie wielkanocne ozdoby. W październiku 2022 r. rodzice adopcyjni z dziećmi uczestniczyli w warsztatach kreatywnych „W jesiennej scenerii”.
Filia w Elblągu zorganizowała konkurs plastyczny pt. „Szczęśliwa rodzina” skierowany do uczniów Szkoły Podstawowej nr 14 oraz Zespołu Szkół Pijarskich im. Św. Mikołaja w Elblągu – w którym wyłoniono trzech laureatów i przyznano dwa wyróżnienia.
Filia w Ełku gościła dzieci z Przedszkola „Pod Wesołą Chmurką”, dla których zorganizowano konkurs plastyczny „Adopcja – szansa dla rodziny”. Uczestnicy warsztatów i konkursów otrzymali gadżety promocyjne Ośrodka (maskotki, kolorowanki, przybory plastyczne, odbłaski).
Prace plastyczne zostały zaprezentowane uczestnikom konferencji z okazji Jubileuszu 10-lecia Ośrodka.
7. W okresie od kwietnia do czerwca W-MOA zorganizował cztery spotkania szkoleniowe dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z powiatów naszego województwa. Ich tematem była procedura kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego. Spotkania dawały możliwość dyskusji i wymiany doświadczeń.
8. Dyrektorka Ośrodka wraz z psycholożką brały udział w szkoleniu dla kadry kierowniczej CUS, OPS i PCPR organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie, podczas którego psycholożka Ośrodka wygłosiła prelekcję nt. „Adopcja w praktyce. Doświadczenia dzieci a trudności i wyzwania rodzin adopcyjnych”.
9. Z okazji Międzynarodowego Dnia Rodziny w stodole na Warmińskim Wzgórzu w Ruszajnach odbył się piknik dla rodzin adopcyjnych, zorganizowany przez Ośrodek w Olsztynie, natomiast pracownicy Filii Ośrodka w Elblągu spotkali się z rodzinami adopcyjnymi w Zastawnie na ognisku pod hasłem „Dla przyjaciół adopcji”. Rodzice wraz z dziećmi miło spędzali czas na wspólnych zabawach integracyjnych. Był to czas

integracji rodzin adopcyjnych i wymiany doświadczeń związanych z rodzicielstwem adopcyjnym.

10. Na zaproszenie Katedry Pedagogiki Ogólnej i Opiekuńczej Nauk Pedagogicznych UW-M w Olsztynie, Dyrektorka W-MOA uczestniczyła w spotkaniu podsumowującym dotychczasową współpracę.
11. W listopadzie w Hotelu Warmińskim w Olsztynie, W-MOA zorganizował Konferencję z Okazji Jubileuszu 10-lecia W-MOA pt. „Adopcja z bliska”, w której uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Marszałkowskiego, ROPS, Sądów Rejonowych - Wydz. Rodzinnego i Nieletnich, przedstawiciele placówek opiekuńczo – wychowawczych, PCPR, MOPS.

W roku 2022 r. w ramach promowania idei adopcji W-MOA zaprojektował nowe logo oraz nową szatę graficzną ulotek informacyjnych, poszerzył ofertę gadżetów promocyjnych (torby, długopisy, ołówki, kolorowanki, bloki rysunkowe, kubki termiczne, notesy, maskotki, breloczki odblaskowe). Ponadto powstała ulotka informacyjna dla kobiet spodziewających się dziecka, a będących w trudnej sytuacji życiowej, dotycząca oferowanej przez W-MOA pomocy psychologicznej.

D. Warmińsko-Mazurski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026

Uchwałą Nr XLI/604/22 z dnia 30 sierpnia 2022 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Warmińsko-Mazurski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026.

W 2022 roku w ramach Programu zrealizowano m.in. niżej wymienione zadania:

1. Przekazano dotację Stowarzyszeniu Ekologiczno-Artystycznemu „Ręką Dzieło” na realizację zadania pn. „Światełko”, które miało na celu nagranie filmu profilaktycznego dotyczącego pielęgnowania wartości, takich jak: więzi społeczne, wsparcie osób samotnych i wykluczonych społecznie.
2. Przekazano 2 dotacje Fundacji MAZURYMEDIA na realizację filmowych spotów profilaktycznych: „Alkohol rodzi agresję”, „Nie piję w ciąży”, „Mechanizm uzależnienia” oraz „Rodzic = naturalna profilaktyka”. Zadania realizowano w Olsztynie, odbiorcami byli przede wszystkim mieszkańcy województwa.
3. Dofinansowano zadanie realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkohol i Współuzależnienia w Giżycku: Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w województwie warmińsko-mazurskim. W ramach zadania przeszkolono 12 osób w ramach szkoleń indywidualnych oraz przeprowadzono superwizje programów terapeutycznych w 22 placówkach.
4. We współpracy z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom przeprowadzono szkolenie dla kuratorów sądowych na temat pracy z osobami z problemem alkoholowym, w tym sprawujących nadzory nad osobami zobowiązanymi przez sąd do podjęcia leczenia odwykowego. Szkolenie w dużej mierze miało charakter warsztatowy i pozwoliło uczestnikom pogłębić swoją wiedzę m.in. z zakresu dialogu motywującego do zmian oraz w obszarze pracy z osobami uzależnionymi. W szkoleniu udział wzięło 40 kuratorów sądowych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.
5. Zorganizowano wojewódzką konferencję pn.: „Zapobieganie zachowaniom suicydalnym w środowisku dzieci i młodzieży – wyzwania dla ekspertów i rodziców”. Omówiono m.in. tematy z zakresu: prewencji suicydalnej młodzieży, w tym młodzieży LGBT+, przeciwdziałania depresji młodzieży szkolnej, samookaleczeń i samobójstw dzieci

i młodzieży. W konferencji udział wzięło blisko 300 osób, w tym ok. 100 osób w transmisji online.

6. Zorganizowano wojewódzką konferencję pn.: „Profilaktyka uzależnień behawioralnych – możliwości i wyzwania”. Omówiono m.in. tematy z zakresu: zagrożeń nowoczesnej technologii, higieny cyfrowej, rozwoju wychowawczego rodziców i nauczycieli oraz wagi relacji rodzinnych w wychowaniu bez uzależnień. W konferencji udział wzięło około 200 osób, w tym blisko 60 w transmisji online.
7. Zorganizowano naradę szkoleniową pełnomocników/koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień (w trybie online), podczas której omówiono m.in. nowe zadania samorządów wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym zadania z zakresu uzależnień behawioralnych. W naradzie udział wzięło 80 przedstawicieli gmin województwa warmińsko-mazurskiego.
8. Przekazano 56 149 zł Wojewódzkiemu Zespołowi Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie na pokrycie kosztów zakupu sprzętu i wyposażenia do Pododdziału Leczenia Zespołów Abstynenckich po Substancjach Psychoaktywnych.
9. Przekazano 243 991 zł Ośrodkowi Rehabilitacji Uzależnionych „DOREN” im. Berty Trusiewicz w Różewcu na pokrycie kosztów prac modernizacyjnych wykonywanych na terenie Ośrodka.

E. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026

W 2022 roku zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz określone w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy realizowane były w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026.

W ramach Programu w 2022 r. wykonano następujące zadania:

1. Zorganizowano szkolenie dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych pn. „Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i osób z niepełnosprawnościami”. Łącznie przeszkolono 120 osób – członków Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Przeprowadzono Akcję Otwarte Drzwi, w ramach której 3 grudnia 2022 r. placówki oraz instytucje niosące pomoc ofiarom przemocy w rodzinie były otwarte i służyły pomocą oraz informacją wszystkim zainteresowanym. W inicjatywę włączyły się 83 instytucje.
3. Zlecono do realizacji Stowarzyszeniu „Pielęgniuje-MY Więzi” 2 zadania: zorganizowanie wojewódzkich obchodów w ramach kampanii „Biała wstążka” poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet oraz zorganizowanie konferencji mającej na celu upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W trakcie konferencji zaprezentowano działania lokalne, a także wygłoszono cztery wykłady na temat dobrych praktyk w przeciwdziałaniu przemocy, metod pracy z osobą doświadczającą i osobą stosującą przemoc. Wyróżnieni zostali także Kawalerowie Białej Wstążki, tj. mężczyźni, którzy zasłużyli się w pomocy kobietom doświadczającym przemocy.

F. „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”

Uchwałą Nr 16/163/21/VI z dnia 30 marca 2021 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalił „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021-2026”.

W 2022 roku w ramach wyżej wymienionego programu zrealizowano następujące działania:

1. Dofinansowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, roboty budowlane dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, niżej wymienionym podmiotom:
  - Powiatowi Ostródzkiemu na „Rozbudowę bazy rehabilitacyjnej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostródzie”,
  - Samodzielnemu Publicznemu Ośrodkowi Rehabilitacyjno-Terapeutycznemu dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu na „Rozbudowę podjazdu dla niepełnosprawnych i schodów zewnętrznych wraz z zabezpieczeniem przeciwwilgociowym ściany budynku oraz dostarczenie i montaż dźwigu dla osób z niepełnosprawnościami”,
  - IKS-INTEGRACJA-CONAN Integracyjnemu Klubowi Podnoszenia Ciężarów w Giżycku na „Montaż windy w istniejącym szybie budynku Ośrodka Panorama Dudki dla osób niepełnosprawnych”,

w łącznej kwocie 850 000,00 zł. Realizacja powyższych zadań stworzyła osobom z niepełnosprawnościami lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji.

2. Dofinansowano koszty działania 9 zakładów aktywności zawodowej województwa warmińsko-mazurskiego, tj. w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Ostródzie, Bartoszycach, Piszcu, Nidzicy i Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego na łączną kwotę 8 464 500,00 zł, a także ze środków budżetu Województwa w wysokości 600 tys. zł. Zakłady te na koniec 2022 roku zatrudniały 422 osoby, w tym 302 ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Środki przekazane na działanie ZAZ zostały przeznaczone między innymi na wynagrodzenia zatrudnionych w tych zakładach osób z niepełnosprawnościami i personelu, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób z niepełnosprawnościami, zakupu środków trwałych i wyposażenia oraz na szkolenia związane z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku. Dzięki temu zatrudnione w nich osoby z niepełnosprawnościami obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczyły w rehabilitacji społecznej, przygotowywały się do życia w otwartym środowisku oraz uczyły się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

G. Program „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027”

W marcu 2021 r. na mocy Uchwały Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjęto do wdrażania program „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027”.

W ramach realizacji programu w 2022 r.:

1. Działała Społeczna Rada Seniorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego II kadencji. Powołanie Rady jest wynikiem wieloletnich działań na rzecz seniorów w regionie oraz partnerskiej, systemowej współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa z Olsztyna, a także z wieloma innymi organizacjami, samorządami i instytucjami. Rada jest ciałem o charakterze inicjatywnym, doradczym i konsultacyjnym Marszałka Województwa. Główny cel jej działania to tworzenie warunków do wykorzystania potencjału środowisk senioralnych poprzez ich reprezentowanie, wzmacnianie i integrowanie. W 2022 r. odbyły się cztery posiedzenia Rady.
2. W czerwcu 2022 r. odbyło się pierwsze ogólnopolskie spotkanie Wojewódzkich Rad Seniorów. Zostało ono zorganizowane w dniach 2-3 czerwca 2022 r. w Olsztynie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W spotkaniu uczestniczyło 6 wojewódzkich rad senioralnych z kraju. Służyło ono przede wszystkim nawiązaniu kontaktów pomiędzy radami wojewódzkimi oraz wymianie doświadczeń na temat dotychczasowych działań.
3. W październiku 2022 r.:
  - a) zorganizowano konferencję z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Osób Starszych. Tematem przewodnim tegorocznej konferencji była aktywność seniorów jako potencjał regionu Warmii i Mazur. Uczestnikami konferencji były władze lokalne, przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych, organizacji pozarządowych oraz środowisko senioralne. Łącznie ok. 150 osób.
  - b) zorganizowano wojewódzką inaugurację roku akademickiego 2022/2023 uniwersytetów i akademii trzeciego wieku na Warmii i Mazurach – 24 października 2022 r. Działalność akademii i uniwersytetów trzeciego wieku jest nieoceniona we wzmacnianiu i aktywizowaniu środowiska senioralnego, zapobiegając tym samym m.in. wykluczeniu społecznemu seniorów. Uczestnikami spotkania byli przedstawiciele uniwersytetów i akademii trzeciego wieku z województwa warmińsko-mazurskiego oraz władze samorządu województwa i lokalne. Łącznie ok. 120 osób.

Działania podejmowane w ramach ww. Programu mają wpływ na zwiększenie udziału osób starszych w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym regionu. Przyczyniają się tym samym do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, sprzyjają integracji i współpracy podmiotów publicznych oraz pozarządowych.

H. Realizacja Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025

W dniu 30 marca 2021 roku Uchwałą Nr 16/168/21/VI Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025 (WPRESiS). Dokument ten w sposób kompleksowy określa i rekomenduje działania, służące dalszemu rozwojowi ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim.

Jednym z ważniejszych elementów wdrażania ww. Programu jest realizacja projektu pozakonkursowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pt. „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” w ramach Poddziałania 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie RPO WiM 2014-2020.

Projekt realizowany jest od 1 kwietnia 2021 r. w ramach Poddziałania 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie RPO WiM 2014-2020. Trzecia edycja projektu z zakresu koordynacji ekonomii społecznej w regionie potrwa do 30 września 2023 roku. Wartość projektu na lata 2021-2023 wynosi 2 mln zł, a jego celem głównym jest rozwój ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach poprzez koordynację działań inicjujących i rozwijających współpracę podmiotów i instytucji regionalnych i lokalnych.

Grupę docelową w projekcie stanowią pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. W 2022 r. 139 uczestników rozpoczęło udział w projekcie. Ogółem w latach 2021-2022 wsparciem objęto 265 osób.

Najważniejsze wydarzenia w ramach projektu w roku 2022 r.:

1. 4 posiedzenia Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (RKRES);
2. 12 posiedzeń powiatowych zespołów ds. rozwoju ekonomii społecznej, w których uczestniczyła dyrekcja ROPS i pracownicy projektu. Spotkania dotyczyły rozwoju ekonomii społecznej oraz działań związanych z realizacją usług społecznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.
3. Zorganizowano seminarium dla przedstawicieli powiatowych/ miejskich zespołów ds. ekonomii społecznej na poziomie regionalnym pt. „Usługi społeczne – współpraca JST z podmiotami ekonomii społecznej”. Tematem przewodnim spotkania było zaprezentowanie możliwości współpracy samorządów lokalnych z PES przy realizacji usług społecznych, a także popularyzacja działań związanych z deinstytucjonalizacją usług społecznych oraz rozwojem usług z zastosowaniem klauzul społecznych w zamówieniach publicznych w oparciu o nową ustawę PZP.
4. Opracowano monitoring z wdrażania działań Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025. Opracowano również Raport dotyczący działalności Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej oraz przeprowadzono monitoring spółdzielni socjalnych. Wyniki monitoringów w postaci raportów za 2021 r. umieszczone są na stronie internetowej es.warmia.mazury.pl.
5. Odbyły się 4 spotkania monitoringowe Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.
6. Kontynuowano spotkania Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej.
7. W Auli Widowiskowo-Konferencyjnej im. Anny Wasilewskiej CEiIK odbyła się III Gala Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach. Podczas Gali nastąpiło oficjalne rozstrzygnięcie Konkursu „Ambasador Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach” w następujących kategoriach: Samorząd przyjazny ekonomii społecznej, Przedsiębiorstwo przyjazne ekonomii społecznej, Szkoła przyjazna ekonomii społecznej oraz kategorii specjalnej – Markowy produkt PES. Podczas Gali nastąpiło również wręczenie Certyfikatu Znak Promocyjnego Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” kolejnym podmiotom ekonomii społecznej z regionu. Obecnie Znak „Zakup Prospołeczny” posiadają 23 podmioty ekonomii społecznej.
8. Kontynuowano współpracę na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w środowisku szkolnym i akademickim poprzez dystrybucję edukacyjnej gry planszowej „Ekonomia społeczna” oraz zajęcia edukacyjne w szkołach i na uczelniach

9. W maju 2022 r. ROPS zorganizował w Olsztynie pilotażowo turniej terenowej gry miejskiej z zakresu ekonomii społecznej.
10. W czerwcu 2022 roku zorganizowano trzy jednodniowe wizyty studyjne do podmiotów ekonomii społecznej dla laureatów konkursu Ambasador Ekonomii Społecznej z 2021 r. (tj. uczniów i nauczycieli z wyróżnionych szkół).
11. W sierpniu 2022 r. współorganizowano i współfinansowano udział przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej w trzydniowym Forum Inicjatyw Lokalnych Polski Wschodniej, które odbyło się w Suścu (woj. lubelskie).
12. We wrześniu 2022 r. zorganizowano dwudniowe spotkanie w Olsztynie dla przedstawicieli JST z ekspertem z zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.
13. Wspierano podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne w postaci sfinansowania stoisk sprzedażowych i wystawienniczych: podczas Wielkanocnego Jarmarku organizowanego przez Bank Żywności w Olsztynie, Elbląskiego Święta Chleba, Bożonarodzeniowego Kiermaszu w Olsztynie. W 2022 roku sfinansowano stoiska przeznaczone dla 5 nowych podmiotów ekonomii społecznej (od początku realizacji III edycji projektu- 17 PES) .
14. W celu popularyzowania działań z obszaru ekonomii społecznej zlecono realizację spotu filmowego wykonanego przez podmiot ekonomii społecznej , który promuje przedsiębiorczość społeczną w regionie.
15. Administrowano stronę internetową es.warmia.mazury.pl, na której znajdują się aktualne informacje, bazy, badania itp. dotyczące wydarzeń i działań w zakresie przedsiębiorczości społecznej. Strona spełnia warunki dostępności dla osób z niepełnosprawnościami zgodnie z WCAG 2.0.
16. Cyklicznie opracowywano w formie elektronicznej Newsletter z informacją na temat bieżących i najbliższych wydarzeń związanych z działaniami z zakresu ekonomii społecznej.

Ponadto w ramach realizacji WPRESiS ROPS współpracował z 4 Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej (w Olsztynie, Ełku, Nidzicy i Elblągu), świadczącymi usługi animacyjne, inkubacyjne oraz wsparcia biznesowego dla istniejących oraz nowo powstających przedsiębiorstw społecznych z regionu.

2.2. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w zakresie Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne

Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 ukierunkowana jest na aktywizację społeczną oraz zawodową osób doświadczających ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego z różnych przyczyn m.in. bezrobocia, niepełnosprawności, a także braku dostępu do wysokiej jakości usług publicznych.

Celami szczegółowymi Osi priorytetowej 11 są:

- aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej;
- zwiększenie dostępności usług zdrowotnych;

- zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
- wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej.

W ramach Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne w 2022 roku ogłoszono 1 konkurs w ramach Poddziałania:

- 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – ponad 16,7 mln zł.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej odpowiedzialny jest również za wdrażanie Działania 10.7 Aktywne i zdrowe starzenie się, jednak w 2022 r. nie został ogłoszony żaden konkurs w ramach Działania 10.7.

W zakresie konkursów ogłoszonych w ramach Osi 11 *Włączenie społeczne*, w 2022 roku złożono ogółem 110 wniosków o dofinansowanie.

W 2022 roku zawarto 100 umów o dofinansowanie projektów:

- 35 umów w ramach Działania 11.1 o łącznej wartości 29 502 950,82 PLN,
- 65 umów w ramach Działania 11.2 o łącznej wartości 27 974 342,78 PLN.

2.3. Organizowanie kształcenia kadr pomocy społecznej

Organizowanie szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej jest zadaniem ustawowym realizowanym przez Samorząd Województwa zapisanym w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. W 2022 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zorganizował 4 szkolenia dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej oraz kadry centrów usług społecznych. Łącznie przeszkolono 471 osób.

Ponadto, w dniach 8-9 listopada 2022 roku w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej odbyły się egzaminy w zakresie I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego. Do egzaminów przystąpiło ogółem 36 osób, które ukończyły szkolenie z zakresu I stopnia specjalizacji w Olsztyńskiej Szkole Biznesu s.c. Spośród osób egzaminowanych 36 uzyskało I stopień specjalizacji.

2.4. Realizacja projektu „Akademia Pomocy Społecznej”

Od 2020 r. Samorząd Województwa uczestniczył w realizacji partnerskiego projektu Akademia Pomocy Społecznej dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna PO WER 2014-2020. Projekt realizowany był w partnerstwie z Województwem Podlaskim do lipca 2022 r. Celem projektu było pogłębienie/doskonalenie kompetencji z zakresu nowych rozwiązań organizacyjno-prawnych w pomocy społecznej przez 356 pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej.

Wartość projektu ogółem wyniosła ponad 540 tys. zł, z czego dofinansowanie dla województwa warmińsko-mazurskiego wyniosło 250 tys. zł.

W ramach realizacji projektu w 2022 roku zrealizowano 34 szkolenia (w tym 10 zdalnych i 24 stacjonarne), w których wzięło udział 500 osób świadczących usługi aktywizacyjne i inne usługi społeczne bezpośrednio na rzecz osób zagrożonych ubóstwem

i wykluczeniem społecznym, w szczególności osoby zatrudnione na stanowiskach takich jak: pracownik socjalny i aspirant pracy socjalnej.

2.5. Realizacja projektu „Kooperacja – efektywna i skuteczna”

W roku 2018 r. Samorząd Województwa przystąpił do realizacji partnerskiego projektu Kooperacja - efektywna i skuteczna dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna PO WER 2014-2020. Projekt realizowany jest przez 6 województw do końca listopada 2023 roku. Wartość projektu ogółem: 35 454 368,34 zł, z czego dofinansowanie dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 4 498 069,36 zł.

Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych na rzecz wsparcia osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, popularyzacja deinstytucjonalizacji oraz centrów usług społecznych.

W ramach projektu w 2022 roku podjęto następujące działania:

1. Popularyzacja CUS – wsparto 29 samorządów lokalnych w tworzeniu i funkcjonowaniu CUS, w tym przeprowadzono:
  - a) coaching dla kadry zarządzającej CUS i OPS – zrealizowano 145 godzin coachingu dla 29 osób,
  - b) superwizje dla pracowników CUS – zrealizowano 200 godzin superwizji dla 51 osób,
  - c) doradztwo specjalistyczne dla CUS i OPS, podzielone na IV części:
    - cz. I.: doradztwo w zakresie aspektów prawnych powoływania i funkcjonowania CUS-ów –26 godzin,
    - cz.: II: doradztwo w zakresie opracowania diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych – 118 godzin,
    - cz. III: doradztwo w zakresie diagnozy gotowości OPS do utworzenia CUS oraz tworzenie katalogu usług – 76 godzin,
    - cz. IV: doradztwo w zakresie zamówień publicznych w usługach społecznych – prowadzenie postępowań w drodze ustawy PZP – 24 godziny.

Łącznie ww. doradztwem objęto 80 osób.

  - d) spotkania informacyjno-promocyjne z przedstawicielami centrów usług społecznych i ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego mające na celu wspieranie w działaniach już funkcjonujące CUS-y oraz zachęcające OPS-y, które zamierzają utworzyć lub przekształcić się w CUS do podejmowania stosownych działań.
2. Przeprowadzono rekrutację na dwie edycje szkoleń kompetencyjnych dla pracowników CUS. W szkoleniach udział wzięły 32 osoby.
3. Upowszechniano proces deinstytucjonalizacji poprzez zorganizowanie w każdym z subregionów województwa łącznie trzech spotkań ogólnoinformacyjnych, skierowanych głównie do przedstawicieli lokalnych władz samorządowych, tj. prezydentów, starostów, burmistrzów, wójtów. Podczas spotkań omawiano wyzwania, szanse i zagrożenia deinstytucjonalizacji wynikające ze „Strategii rozwoju usług społecznych, polityce publicznej do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”, rolę samorządów lokalnych i sektora ekonomii społecznej w procesie deinstytucjonalizacji,

a także przedstawiano przykłady dobrych praktyk związanych z deinstytucjonalizacją usług społecznych z całej Polski.

Łącznie uczestniczyło w nich 148 osób.

2.6. Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego corocznie, począwszy od 2001 roku, przyznaje nagrody oraz wyróżnienia pracownikom pomocy i integracji społecznej, a także aktywnym liderom organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego. Nagrody i wyróżnienia mogą być przyznane w dwóch kategoriach:

1) Indywidualnej dla:

- a) kadry zarządzającej, tj. dyrektora/kierownika jednostki organizacyjnej pomocy i integracji społecznej oraz przewodniczącego/prezesa/lidera organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- b) kadry merytorycznej, tj. pracownika jednostki organizacyjnej pomocy i integracji społecznej oraz członka/pracownika organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- c) pracownika socjalnego pracującego w środowisku lokalnym.

2) Zespołowej dla:

- a) jednostki organizacyjnej pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- b) organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Celem przyznania nagród i wyróżnień jest promocja nowoczesnych oraz twórczych rozwiązań w dziedzinie pomocy i integracji społecznej.

W 2022 roku nagrodę otrzymało 6 osób, 3 osobom przyznano wyróżnienia, a także przyznano 3 nagrody zespołowe.

2.7. Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z obszaru polityki społecznej

W ramach realizacji Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022 ogłoszone zostały łącznie dwa otwarte konkursy ofert na wykonanie zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego: z zakresu pomocy społecznej oraz z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Drugi z konkursów był dofinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

W wyniku rozstrzygnięcia ww. otwartych konkursów ofert:

- z zakresu pomocy społecznej dofinansowanych zostało 20 zadań publicznych na łączną kwotę 182 000 zł;

- z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami wybrano do realizacji 15 zadań o zasięgu regionalnym o łącznej wartości przekazanej dotacji 401 061,00 zł;

W ramach powyższych dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom dofinansowano m.in.:

- wspieranie aktywności społecznej osób starszych, wzmacnianie i promowanie integracji międzypokoleniowej, rzecznictwo osób starszych,
- wspieranie działań ukierunkowanych na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (m.in. poprzez rozwój edukacji, organizację zajęć dodatkowych, kół zainteresowań itp.)
- wydanie dwóch biuletynów promujących działania realizowane w ramach XXIV Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny,
- wspieranie działań na rzecz osób bezdomnych,
- warsztaty teatralne, których celem było zdobycie nowych umiejętności i kompetencji przez osoby z niepełnosprawnościami,
- zajęcia mające na celu podniesienie aktywności społecznej i wyposażenie rodzin osób z niepełnosprawnościami w kompetencje psychospołeczne zwiększające inicjatywność i samodzielność tych rodzin,
- treningi sportowe dzieci i młodzieży, w celu wspomaganie rozwoju fizycznego,
- szkolenia kadry w zakresie podniesienia kompetencji w pracy z osobami z niepełnosprawnością.

W roku 2022 nie przeprowadzono otwartego konkursu ofert na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizacja wydatków była możliwa tylko do 31 marca 2022 r. z powodu obowiązku opracowania nowego wojewódzkiego programu, łączącego realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw nałożyła na samorządy województw ten obowiązek. Oznaczało to, że dotychczas obowiązujące: Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2025 oraz Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022 zostały zastąpione Warmińsko-Mazurskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026. W związku z tym, nie było możliwości ogłoszenia otwartego konkursu ofert i wydatkowania środków finansowych.

W 2022 roku Zarząd Województwa przekazał dotację w wysokości 29 044 zł Ewangelickiemu Stowarzyszeniu BETEL z Pizsa na wyposażenie Centrum Integracji Społecznej w Mrągowie.

Ponadto, w 2022 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uznał celowość realizacji piętnastu zadań publicznych, w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w łącznej wysokości 146 380,00 zł na ich realizację.

Dzięki temu, wsparcie udzielono w postaci mi. in. pomocy żywnościowej dla osób będących w kryzysie bezdomności, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego,

warsztatów teatralnych, zajęć edukacyjnych, rekreacyjnych, sportowych, ogólnorozwojowych, pływackich, działań w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, zwalczania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Liczba mieszkańców województwa – uczestników ww. dofinansowanych projektów z zakresu polityki społecznej wyniosła łącznie 255 278 osób.

3. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM

Ocena zasobów pomocy społecznej została sporządzona m.in. w oparciu o dane z poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego oraz informacje dotyczące realizacji polityki społecznej na szczeblu wojewódzkim.

Diagnoza głównych problemów społecznych w województwie warmińsko-mazurskim oraz odpowiedź na potrzeby kadrowo-infrastrukturalne zawarte w Ocenie znajdują odzwierciedlenie w działaniach realizowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Należy podkreślić, że źródłem finansowania realizacji wielu ze sformułowanych poniżej rekomendacji może być m.in. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027.

W ramach ww. Programu, realizowany będzie m.in.: projekt strategiczny „Społeczny wymiar Warmii i Mazur – wsparcie i opieka”, którego celem będzie wsparcie pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim poprzez objęcie działaniami wszystkich podmiotów systemu, czyli dzieci umieszczonych w pieczy (instytucjonalnej i rodzinnej), opiekunów i kandydatów na opiekunów oraz kadr jednostek organizacyjnych systemu pieczy zastępczej, co przyczyni się do procesu deinstytucjonalizacji. Do działań przewidzianych w ramach projektu należeć będzie m.in.: wsparcie specjalistyczne i edukacyjne dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej, szkolenia oraz doradztwo dla kandydatów na rodziców zastępczych, dla opiekunów zastępczych oraz pracowników jednostek organizacyjnych systemu pieczy zastępczej, wsparcie dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, promocja rodzicielstwa zastępczego, budowa/dostosowanie/modernizacja/adaptacja mieszkań/pomieszczeń na potrzeby pieczy zastępczej.

Ponadto Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, w ramach realizacji projektu koordynacyjnego ROPS w zakresie polityki społecznej, finansowanego z Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, podejmować będzie działania w zakresie usług społecznych, pomocy społecznej, ekonomii społecznej i aktywnej integracji, służące poprawie efektywności i koordynacji działań na poziomie regionalnym. ROPS współpracować będzie z podmiotami ekonomii społecznej w tym organizacjami pozarządowymi, w szczególności realizującymi usługi społeczne oraz zajmującymi się pomocą i integracją społeczną. W ramach projektu wsparciem zostaną objęte instytucje pomocy społecznej, podmioty zajmujące się pomocą i integracją społeczną, instytucje wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji. Wzmocniony zostanie potencjał instytucjonalny, organizacyjny oraz kompetencyjny instytucji pomocy i integracji społecznej (w tym w zakresie superwizji pracy socjalnej oraz uwrażliwienia na kwestie różnorodności i niedyskryminacji), podmiotów świadczących usługi społeczne, a także organizujących system wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz jego otoczenie. Samorządy gminne zostaną objęte działaniami wspierającymi i szkoleniami dotyczącymi deinstytucjonalizacji. Wspierana będzie wymiana dobrych praktyk, w tym wypracowywanie rozwiązań służących zapewnieniu lepszej integracji usług społecznych i zdrowotnych na rzecz różnych grup docelowych. Samorządy zostaną również wsparte w tworzeniu CUS i rozwoju dostarczanych przez nie usług, m.in. w zakresie szkoleń z ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. W związku z koniecznością rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji tworzenie nowych CUS jest celem priorytetowym w polityce społecznej województwa. Ponadto cel ten odnosi się do wszystkich obszarów interwencji określonych w Warmińsko-Mazurskim Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023-2025.

1. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Rekomendacje:

- Rozwój form opieki nad dziećmi, poprzedzających rozpoczęcie edukacji szkolnej, głównie w mniejszych miejscowościach regionu, dedykowanych również dzieciom ze szczególnymi potrzebami i/lub z niepełnosprawnościami (z wykorzystaniem rządowego programu „Maluch+”).
- Rozwój i szeroka promocja instytucji dziennego opiekuna (również w kontekście tworzenia nowych miejsc pracy).
- Realizowanie działań z zakresu polityki prorodzinnej, zarówno na poziomie lokalnym, regionalnym oraz ogólnokrajowym np.:
  - karta dużej rodziny,
  - angażowanie pracodawców w działania prorodzinne,
  - korzystne regulacje prawne dla zakładających rodziny,
  - rozwój form samopomocy rodzicielskiej i międzypokoleniowej, jak warsztaty samokształceniowe dla rodziców.
- W ramach kompleksowego wsparcia rodzin wieloproblemowych, proponuje się podejmowanie następujących działań:
  - tworzenie i rozwijanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci, w tym świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży, jak również pracy podwórkowej,
  - zwiększanie dostępności i jakości poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, w szczególności dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami i/lub zagrożonych niepełnosprawnością,
  - realizację programów i projektów integrujących rodziny oraz wzmacniających więzi między poszczególnymi jej członkami,
  - wzmocnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny oraz tworzenie interdyscyplinarnych zespołów mających na celu kompleksowe podejście do wspierania i rozwiązywania problemów w rodzinach dysfunkcyjnych,
  - realizacja programów profilaktycznych, mających na celu ograniczenie problemów społecznych w regionie, w tym programy profilaktyczne i działania edukacyjne, podnoszące kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne dzieci i młodzieży programy profilaktyczne z obszaru przeciwdziałania uzależnieniom, programy z obszaru profilaktyki zdrowotnej,
  - rozwijanie i wzmacnianie roli asystentów rodziny i rodzin wspierających, jako efektywnej formy pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi lub znajdującymi się w kryzysie.
- Tworzenie centrów wspierania rodzin i ośrodków interwencji kryzysowej z szeroką ofertą usług.
- Tworzenie Centrów Usług Społecznych, których celem będzie ułatwienie świadczenia usług dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności.
- Opracowanie programów tanich mieszkań dla młodych rodzin, mieszkań spółdzielczych oraz tanich mieszkań komunalnych budowanych na wynajem.
- Tworzenie świetlic wiejskich/środowiskowych z bogatą i z wysokiej jakości ofertą programową.
- Realizowanie działań z zakresu rozwoju i wspierania pieczy zastępczej:

- doskonalenie zawodowe kadr jednostek pomocowych/kandydatów i opiekunów zastępczych oraz pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji,
- rozwijanie specjalistycznego poradnictwa dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- rozwijanie współpracy instytucjonalnej w obszarze pieczy zastępczej,
- objęcie kompleksowym i wysokiej jakości poradnictwem specjalistycznym dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- prowadzenie lokalnych i regionalnych kampanii społecznych informujących i promujących ideę rodzicielstwa zastępczego,
- upowszechnianie w systemie pieczy zastępczej rodzin pomocowych,
- wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia,
- budowa/zakup/dostosowanie/modernizacja/adaptacja mieszkań/ pomieszczeń na potrzeby pieczy zastępczej oraz inne inwestycje w infrastrukturę służącą pieczy zastępczej – zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji,
- organizacja wsparcia edukacyjnego dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w tym m.in. organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej połączonej z edukacją.

2. WSPIERANIE OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Umacnianie i zwiększanie efektywności działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej np. poprzez standaryzację usług, wzmacnianie i profesjonalizację kadry, stosowanie innowacyjnych rozwiązań i narzędzi wspierających podopiecznych pomocy społecznej.
- Prowadzenie aktywnej integracji adresowanej do klientów pomocy społecznej z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.
- Rozwój usług adekwatnych do potrzeb osób długotrwale bezrobotnych, w szczególności: świadczonych w klubach integracji społecznej, centrach integracji społecznej oraz w spółdzielniach socjalnych.
- Wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej i aktywnej integracji w regionie.
- Wdrażanie w jednostkach pomocy i integracji społecznej oraz innych instytucjach, placówkach i organizacjach Modelu Kooperacji, czyli współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów z różnych sektorów polityki społecznej na rzecz wsparcia jednostki i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej.
- Upowszechnienie nowych form pracy z osobami wykluczonymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym typu streetworking.
- Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług profilaktycznych i interwencyjnych dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.

3. WSPARCIE OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU DŁUGOTRWALEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBY ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Rekomendacje:

- Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego z szerokim pakietem wsparcia specjalistycznego, sieci centrów opiekuńczo-mieszkalnych oraz innych form grupowego mieszkalnictwa osób z niepełnosprawnością (np. wspomaganych społeczności mieszkaniowych).
- Rozwój opieki wytchnieniowej w formie dziennej i całodobowej wspierającej członków rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, szczególnie dla osób ze sprzężoną niepełnosprawnością, w tym mieszkalnictwa o charakterze wytchnieniowym.
- Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin w trudnej sytuacji życiowej z powodu niepełnosprawności ich członków, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie poradnictwa specjalistycznego.
- Rozwój i koordynacja usług aktywizujących społecznie i zawodowo osoby z niepełnosprawnościami (dostęp do szkoleń, staży, pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego, wsparcia psychologicznego), w tym integracja ze środowiskiem lokalnym oraz wsparcie tworzenia nowych podmiotów lub inwestowanie w funkcjonujące podmioty reintegracyjne (WTZ i ZAZ pod warunkiem powiązania z procesem deinstytucjonalizacji).
- Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w miejscu zamieszkania i utrzymanie ich samodzielności, w tym wsparcie osób z niepełnosprawnościami metodą budowy Kręgów Wsparcia.
- Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym w miejscu zamieszkania poprzez pracę zespołów leczenia środowiskowego, usługi sąsiedzkie, specjalistyczne usługi opiekuńcze, grupy wsparcia.
- Deinstytucjonalizacja świadczenia usług zdrowotnych i opieki długoterminowej, w tym środowiskowych form opieki dla osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, w celu poprawy ich dostępności i jakości poprzez inwestycje w infrastrukturę (w tym zakup sprzętu i aparatury medycznej), jak również rozwój Centrów Zdrowia Psychicznego.
- Realizacja programów usamodzielniających i prozatrudnieniowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym.

4. WSPARCIE OSÓB STARSZYCH

Rekomendacje:

- Rozszerzenie wsparcia dedykowanego osobom starszym w miejscu zamieszkania, w tym w oparciu o zdeinstytucjonalizowane formy opieki, tj.:
  - usługi opiekuńcze,
  - specjalistyczne usługi opiekuńcze,
  - usługi asystenckie,
  - usługi sąsiedzkie,
  - usługi teleopiekuńcze,
  - usługi telemedyczne.

- Zwiększenie liczby podmiotów świadczących usługi na rzecz osób starszych, funkcjonujących w środowisku lokalnym (kluby seniora, UTW/ATW, świetlice miejskie/wiejskie).
- Uruchamianie mieszkań chronionych/wspomaganych z koszykiem usług jako jednej z form opieki i wsparcia osób starszych w codziennym funkcjonowaniu.
- Rozwój usług społecznych poprzez inwestycje w infrastrukturę, w szczególności w zakresie świadczenia usług opiekuńczych i bytowych – zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji (dienne domy pomocy, kluby samopomocy, gospodarstwa opiekuńcze, rodzinne domy pomocy).
- Zwiększenie dostępu do opieki długoterminowej świadczonej w miejscu zamieszkania.
- Wsparcie i częściowe odciążenie opiekunów faktycznych w opiece nad starszymi osobami zależnymi, m.in. usługa opieki wytchnieniowej dla osób starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, wsparcie edukacyjne w zakresie podstawowej opieki nad osobą starszą.
- Podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia opieki zdrowotnej osobom starszym, tj.: zwiększenie miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz utworzenie oddziałów oraz poradni geriatrycznych.
- Powoływanie gminnych rad seniorów.
- Uruchamianie w regionie za pośrednictwem szkół wyższych specjalizacji pedagogicznych ukierunkowanych na pracę z osobami dorosłymi oraz starszymi.
- Ukierunkowanie umiejętności i kompetencji osób pracujących w zawodach medycznych i okołomedycznych na pracę z osobami starszymi np. poprzez studia podyplomowe.
- Rozwój rzecznictwa środowisk seniorskich.
- Inspirowanie samorządów do opracowania programów na rzecz osób starszych w każdym powiecie i gminie.
- Kształtowanie przestrzeni publicznej przyjaznej osobom starszym i z niepełnosprawnościami.

5. WSPIERANIE ZATRUDNIENIA

Rekomendacje:

- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie zatrudnialności i podniesienie jakości życia w regionie, m.in. poprzez:
  - objęcie szczególnym wsparciem na rynku pracy bezrobotnych do 30 roku życia, bezrobotnych powyżej 50 roku życia, kobiet, w szczególności wchodzących lub powracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka, bezrobotnych niepełnosprawnych oraz osób bez kwalifikacji zawodowych,
  - tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów i realizowania inwestycji w regionie,
  - reintegrację społeczno-zawodową osób bezrobotnych oraz ich rodzin (ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych),
  - kształcenie w zawodach deficytowych, powiązanie szkolnictwa i kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami lokalnego rynku pracy,

- wspieranie samozatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: w formie przedsiębiorstw społecznych lub innych podmiotów ekonomii społecznej),
  - wprowadzanie elastycznych form zatrudnienia oraz powstawanie przedszkoli i żłobków ułatwiających podejmowanie pracy zawodowej i godzenie pracy zawodowej z życiem rodzinnym,
  - działania na rzecz tworzenia warunków do powstawania nowych miejsc pracy oraz aktywizacji zawodowej, a także rozwoju szkolnictwa zawodowego ukierunkowanego na potrzeby lokalnego rynku pracy i kształtowania postaw przedsiębiorczości oraz promowania idei uczenia się przez całe życie,
  - utrzymanie bogatej oferty szkoleń zawodowych, jednak tylko takich, które kończą się uzyskaniem kwalifikacji (uprawnień, certyfikatów) uznawanych na rynku pracy,
  - efektywną współpracę instytucji pomocy i integracji społecznej oraz instytucji rynku pracy na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców regionu, w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami oraz realizowanie szkoleń i kursów dla osób z niepełnosprawnościami chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe lub chcących się przekwalifikować zawodowo.

6. KADRA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Wzmocnienie potencjału kompetencyjnego kadr systemu pomocy i integracji społecznej oraz promowanie zawodów pomocowych.
- Zwiększanie zatrudnienia pracowników socjalnych, a także specjalistycznej kadry: prawników, psychologów, pedagogów, doradców zawodowych, mediatorów, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, opiekunów, rehabilitantów.
- Systematyczne zwiększanie wynagrodzenia kadry, umożliwienie awansu zawodowego, podwyższanie kwalifikacji.
- Promowanie kształcenia na kierunkach przygotowujących do pracy na stanowisku pracownika socjalnego oraz zachęcanie studentów do podjęcia pracy na tym stanowisku.
- Kształcenie i rozwój zawodowy pracowników DPS, w tym osób bezpośrednio świadczących mieszkańcom usługi opiekuńcze i wspomagające poprzez umożliwienie dostępu do szkoleń, warsztatów, konferencji, dobrych praktyk.

7. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Rekomendacje:

- Wzmacnianie, promowanie i inspirowanie partnerstw publiczno-społecznych.
- Pobudzanie aktywności społecznej i obywatelskiej, szczególnie w gminach wiejskich, w których brakuje podmiotów trzeciego sektora.
- Promowanie i budowanie wolontariatu w społeczności lokalnej, w tym wolontariatu seniorów.

- Wymiana informacji o podejmowanych działaniach pomiędzy JST, NGO a społecznością lokalną.
- Promowanie organizacji pozarządowych działających w szczególności na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, jako realizatorów usług społecznych.
- W kontekście zachodzących przemian demograficznych, skutkujących starzeniem się społeczeństwa, w kolejnych latach należy spodziewać się wzrostu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz inne usługi społeczne skierowane do osób starszych. W tym obszarze należy upatrywać szans rozwoju dla organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej.
- Profesjonalizacja i specjalizacja organizacji w zakresie realizacji usług społecznych wysokiej jakości.

8. WSPIERANIE PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne.
- Wzmacnianie zidentyfikowanych sfer rozwoju ekonomii społecznej w województwie m.in. poprzez stosowanie przez JST klauzul społecznych, pozwalających na zlecenie PES-om usług na preferencyjnych warunkach.
- Dalsza integracja PES-ów i OWES-ów poprzez budowanie platformy wymiany informacji, współpracy i implementacji dobrych praktyk krajowych i zagranicznych, które zwiększyłyby potencjał rozwojowy ES w województwie.
- Podejmowanie działań promocyjnych związanych z rozwojem podmiotów ekonomii społecznej (m.in. spółdzielni socjalnych).
- Wsparcie nowych i obecnych liderów, które pozwolą zapewnić rozwój oraz utrzymają ich w pracy na rzecz ekonomii społecznej i społeczności lokalnych.

SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW

Spis map

Mapa 1. Podział administracyjny województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 roku.....	6
Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2022 r.	7
Mapa 3. Liczba mieszkań komunalnych w zasobach gmin województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 r.	10
Mapa 4. Liczba mieszkań socjalnych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 roku	11
Mapa 5. Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2022 r.....	17
Mapa 6. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.....	29
Mapa 7. Gminne i ponadgminne środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r..	30
Mapa 8. Dienne domy pomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.....	31
Mapa 9. Instytucje świadczące usługi na rzecz osób w kryzysie bezdomności w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na 31 grudnia 2022 r.	32
Mapa 10. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.	33
Mapa 11. Centra integracji społecznej wpisane do rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wg stanu na 31 grudnia 2022 r.	34
Mapa 12. Kluby Integracji Społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2022 r.....	35
Mapa 13. Zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 r.	36
Mapa 14. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej i centrach usług społecznych w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)	38
Mapa 15. Zatrudnienie w powiatowych centrach pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)	39
Mapa 16. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej i centrum usług społecznych pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących w stosunku jeden pracownik socjalny na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących	41
Mapa 17. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej/ centrum usług społecznych przynajmniej trzech pracowników socjalnych.....	42
Mapa 18. Zatrudnienie w domach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)	43
Mapa 19. Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 roku (liczba pracowników ogółem)	44

Spis tabel

Tabela 1. Udział procentowy poszczególnych grup społecznych w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2021-2022	8
Tabela 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.....	13
Tabela 3. Gmina - zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych (w całym okresie sprawozdawczym).....	20
Tabela 4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy społecznej (w całym okresie sprawozdawczym).....	25
Tabela 5. Rodzaje przyznanych świadczeń opiekuńczych w latach 2021-2022	27
Tabela 6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia prowadzone przez powiat/gminę lub na zlecenie powiatu/gminy	36
Tabela 7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.	39
Tabela 9. Projekty współfinansowane ze środków unijnych, realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.....	50
Tabela 10. Informacja nt. podmiotów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, które uzyskały dofinansowanie w ramach konkursów i programów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w 2022 roku.	51
Tabela 11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia.....	54
Tabela 12. Liczba przysposobionych dzieci w województwie warmińsko-mazurskim w 2022 r. w podziale na wiek, płeć oraz miejsce pobytu przed przysposobieniem.	57
Tabela 13. Działania merytoryczne Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2022 roku.....	57

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.....	7
Wykres 2. Udział procentowy wybranych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2021-2022.....	9
Wykres 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną.....	14
Wykres 4. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020, 2021 i 2022 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*	15
Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w 2020, 2021 i 2022 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*	16
Wykres 6. Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2020, 2021 wraz z prognozą na 2022 rok	18
Wykres 7. Liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim	22
Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim	23
Wykres 9. Struktura zatrudnienia w pomocy społecznej	40